

Vlaams
Parlement

vergadering **C99**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 7 januari 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de versnelde subsidie voor netoverschrijdende multifunctionele onderwijsinfrastructuur – 942 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het regelgevende kader voor multifunctionele schoolinfrastructuur die buiten de schooluren toegankelijk is – 943 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bijkomende opdracht van het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs – 946 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het ondersteunen van het welzijn van universiteits- en hogeschoolstudenten tijdens de coronacrisis en de verwachte toename van de behoefte aan steun tijdens de examens – 1045 (2020-2021)	9
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde proeven – 962 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de centrale toetsen in Vlaanderen – 994 (2020-2021)	18
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de centra leren en werken (CLW's) versus duaal leren – 961 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de inkanteling van het stelsel leren en werken in duaal leren – 1088 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de verschillende stelsels van leren en werken, en de omvorming ervan tot duaal leren – 1103 (2020-2021)	25
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de onderzoeksresultaten van het GOK-ondersteuningsbeleid door het Steunpunt Beleidsgericht Onderwijsonderzoek – 987 (2020-2021)	37

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over impact van de brexit op Erasmus+	
- 1034 (2020-2021)	44
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het tekort aan CLB-artsen	
- 1101 (2020-2021)	48
VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van de onderzoekscommissie naar de eindtermen in de faciliteitenscholen in de Vlaamse Rand	
- 1125 (2020-2021)	52

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de versnelde subsidie voor netoverschrijdende multifunctionele onderwijsinfrastructuur – 942 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het regelgevende kader voor multifunctionele schoolinfrastructuur die buiten de schooluren toegankelijk is – 943 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Aan iedereen nogmaals mijn beste wensen voor 2021, en een heel goede gezondheid.

De heer Brouns heeft twee vragen die eigenlijk identiek zijn. Ik neem aan dat hij dacht dat, als we de ene vraag zouden schrappen, hij nog de andere over zou hebben.

De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): U hebt er al zo veel van mij geschrapt, dat ik dacht: ik dien er maar genoeg in. Neen, het zijn toch twee verschillende vragen: de ene gaat over de versnelde subsidie, de andere over het kader voor het multifunctionele gebruik. Het gaat echter in essentie inderdaad over het maximaal multifunctioneel gebruiken van onze onderwijsinfrastructuur. Minister, wat dat betreft, hebt u in mij alvast een medestander.

In het rapport van de studie over multifunctionaliteit en schoolinfrastructuur gepubliceerd door het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) in 2019, komt de specifieke vraag naar voren om voorrang te geven aan de subsidie-toekenning voor infrastructurele ingrepen die specifiek multifunctioneel ingericht zijn. Naar het goede voorbeeld van enkele scholen, voornamelijk in stedelijke gebieden, wil de Vlaamse Regering meer scholen bouwen en renoveren met die multifunctionele inzetbaarheid als doel en met het oog op het realiseren van meer gebruik buiten de schooluren. In het kader van de strategische doelstelling van het aanpakken van het capaciteitstekort en het investeren in schoolinfrastructuur uit de begrotingsbespreking en -toelichting 2021, beklemtoonde u in de vierde operationele doelstelling dat u de schoolbouwsubsidie zult versnellen voor scholen die netoverkoepelende infrastructuur willen bouwen.

Hoe zal de versnelde subsidie concreet vorm krijgen? Hoe zat dat concreet in zijn werk gaan? Springen dergelijke multifunctionele projecten naar voren in de wachtlijst bij AGION? Vraagt een dergelijke keuze pro multifunctioneel gebruik een aanpassing aan de regelgeving? Hoe ziet u dat netoverschrijdend samenwerken tussen het vrij en officieel gesubsidieerd onderwijs en het gemeenschapsonderwijs concreet? AGION stelde voor om aan alle multifunctionele projectaanvragen voorrang te verlenen. Op basis van welke argumenten hebt u besloten om die voorrang enkel aan netoverschrijdende infrastructurele plannen te verlenen? Bestaat het risico niet dat een bepaald type van schoolinfrastructuur sneller zal worden gesubsidieerd? Dan gaat het bijvoorbeeld over polyvalente infrastructuuronderdelen zoals een sporthal of een refter, terwijl typische klaslokalen minder vlot kunnen worden opengesteld voor meervoudig gebruik, en bijgevolg minder snel van subsidie zullen kunnen genieten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Goedemiddag, iedereen, en vanzelfsprekend ook een fantastisch 2021 gewenst, nóg beter dan het afgelopen jaar.

Wat de twee vragen betreft: we willen alleszins in deze regeerperiode, en eigenlijk al specifiek dit jaar, absoluut meer aandacht besteden aan de multifunctionaliteit van schoolgebouwen. Momenteel zijn we de concrete voorwaarden aan het uitwerken voor de versnelde subsidiëring voor netoverkoepelende schoolinfrastructuur. Het is inderdaad de bedoeling om bouwprojecten in functie daarvan versneld goed te keuren en die projecten dus niet de wachtlijst voor scholenbouw te laten doorlopen. Het is de raad van bestuur van AGION die daarover autonoom kan beslissen.

Inzake de samenwerking tussen netten, dus ook tussen het gesubsidieerd onderwijs en het gemeenschapsonderwijs, is de kern van de zaak het zoeken naar synergieën.

Ik denk dat het meest klassieke voorbeeld daarvan een sporthal is. Ik denk dat we af moeten van de idee dat elke school, zeker als scholen op een steenworp van elkaar afliggen, zelf moet beschikken over een sporthal. Dat maakt het mogelijk om een nog betere sportinfrastructuur op poten te zetten: duurder, groter, ruimer, maar gedeeld. Idealiter zorgen we er dan ook voor dat die sporthal ook nog buiten de schooluren opengesteld wordt voor de lokale gemeenschap.

Voor klaslokalen is dit inderdaad minder evident, al zou het voor ruimere auditoria wel kunnen, natuurlijk. Dat is ook een klassiek voorbeeld. Maar ook als zulke voorstellen worden ingediend, dus rond klaslokalen, zal dat zeker mee bekeken worden.

Ik wil ook nog verduidelijken dat niet enkel netoverkoepelende multifunctionele infrastructuur van versnelde subsidies zal kunnen genieten. In het Masterplan Scholenbouw 2.0 dat wij afgelopen zomer hebben goedgekeurd, werd ook opgenomen dat de mogelijkheden zullen worden bekeken om versneld subsidies te verlenen voor samenwerkingen met het deeltijds kunstonderwijs (dko), sportverenigingen, jeugdwerk, cultuurverenigingen, welzijnsinstellingen enzovoort. Het maakt dus niet uit. Een maximaal dubbelgebruik van schoolinfrastructuur, dat willen we vooropstellen als de norm. Ik heb in dezen nadrukkelijk aan AGION gevraagd om dit mee op te nemen in hun voorstel.

Ik geef graag mee dat een merendeel van de vestigingsplaatsen hun infrastructuur nu al openstelt voor buitenschools gebruik. De voorbeelden zijn er dus en worden ook uitvoerig gebruikt om verder te sensibiliseren, maar ik denk dat we dit proces nog kunnen versnellen. We kijken daarbij ook naar een projectoproep rond het delen en vergroenen van speelplaatsen en het openstellen van sportinfrastructuur. Momenteel leggen we de laatste hand aan die oproep. De bedoeling is om die nog in het voorjaar te kunnen lanceren.

Naast sensibiliseren verlagen we de drempel wat betreft het regelgevend kader. We gaan bij de uitwerking van het regelgevend kader uiteraard ook overleggen met de onderwijskoepels van het gesubsidieerd onderwijs. Wat beleidsmatig van belang is, is dat we effectief een verdere stap zetten dan het informeren en sensibiliseren, ook al is dat belangrijk en moeten we dat zeker voortzetten.

Daarnaast wens ik, zoals we hebben aangegeven in de conceptnota Masterplan Scholenbouw 2.0, dat in de regelgeving met betrekking tot het subsidiëren van schoolinfrastructuur effectief zou worden ingeschreven dat er een principiële verplichting is voor de openstelling van schoolinfrastructuur. De substantiële investeringen van de overheid in schoolinfrastructuur brengen met zich mee dat we ervan uitgaan dat de bereidheid tot de openstelling van schoolinfrastructuur een voorwaarde moet worden voor de investeringsmiddelen. We moeten daarbij

uiteraard oog hebben voor redelijkheid, maar het signaal mag heel duidelijk zijn. Dat willen we als regel – al sluit ik geen uitzonderingen uit –, als basisprincipe, naar voren schuiven. We maken de openstelling principieel verplicht voor de ruimten en gebouwonderdelen die zich in alle redelijkheid kunnen lenen tot openstelling na de schooluren. We denken hierbij opnieuw aan polyvalente ruimten en sporthallen. We nemen die principiële verplichting op in een passend decretaal kader dat maximaal oog heeft voor de praktische haalbaarheid en de organisatorische gevolgen en voor situaties waar de openstelling, vanwege specifieke en gemotiveerde redenen, niet mogelijk zou zijn.

Ik wijs er tot slot op dat het programmadecreet bij de begroting 2021 ook een uitbreiding van de rechtsgrond mogelijk heeft gemaakt voor ad-hocsubsidies. Daardoor zijn ook subsidies mogelijk voor initiatieven die bijdragen tot het sensibiliseren, faciliteren of realiseren van het openstellen van schoolgebouwen en de multifunctionaliteit en aanpasbaarheid van scholen, volgens modaliteiten die de regering kan bepalen. Zo voorzien we dus alvast in de mogelijkheid om extra te ondersteunen, naast de voorgenomen principiële verplichting.

De voorzitter: Minister, hebt u beide vragen van de heer Brouns beantwoord?

Jo Brouns (CD&V): De minister heeft af en toe wat door elkaar beantwoord.

De voorzitter: Dan zijn de twee vragen behandeld.

Jo Brouns (CD&V): Niet helemaal, natuurlijk.

De voorzitter: U kunt zo meteen nog bijkomende vragen stellen.

De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Het zijn duidelijk twee verschillende dingen. Het gaat inhoudelijk over het multifunctionele gebruik, in eerste instantie specifiek over de versnelling die u inderdaad wilt maken. Komt er daarvoor een apart regelgevend kader of wordt dat één geheel waarin alles wordt voorzien? Welke timing voorziet u concreet voor het versnellingsmechanisme dat u daarmee wilt bereiken? Wat hebt u daarvoor vooropgesteld?

Ik noteer dat het inderdaad niet enkel is voor de netoverschrijdende initiatieven, dat hebt u zonet bevestigd. Het moet de bedoeling zijn de huidige verschillende systemen op elkaar af te stemmen. Maar goed, u gaat daar werk van maken. *(Het geluid valt weg.)*

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik dank u voor de vraag en ook grotendeels voor het antwoord.

Het is goed dat er een soort principiële verplichting komt. Net als iedereen, als ik onze schoolgebouwen bekijk, vraag ik me af hoeveel uren de sportzalen per jaar gebruikt worden. In sommige gevallen is dat bijzonder weinig. Het zou natuurlijk goed zijn als er wat meer gebruik van gemaakt zou worden voor en na de schooluren en tijdens de vakantie. Ik neem aan dat er heel wat praktische problemen opduiken, maar die zijn er om opgelost te worden.

Ik vond de vraag van collega Brouns interessant omdat hij vraagt hoe dat vorm gaat krijgen, en wat we daar precies onder moeten verstaan. Ik denk niet dat u daarop hebt geantwoord. Ook de timing lijkt me interessant.

Wordt dat afdwingbaar? Het is niet omdat we een ontwerp van decreet goedkeuren dat onmiddellijk daarop alles wordt uitgerold en we de deuren van de scholen

openen. Ik ben een beetje aan het 'forceren', al is dat een zwaar woord. Het zal wellicht niet zo'n vaart lopen. Wat gaat u doen om scholen te stimuleren om daar blijvend werk van te maken? Nieuwe infrastructuur zouden we gewoon kunnen openstellen en na een halfjaar beslissen om ermee te stoppen omdat het toch niet zo'n succes heeft. Dat is wel heel veel weggesmeten geld. Hoe gaat u de scholen stimuleren om hun infrastructuur open te stellen?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Voorzitter, onze fractie is ook voorstander van een breed en multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen. Hoe meer gebruik, hoe groter het rendement van het belastinggeld dat we daarin steken.

Ik heb een vraag over het schoolpatrimonium dat via een DBFM-constructie (design, build, finance and maintain) wordt gebouwd. Dan worden vergoedingen betaald voor het gebruik aan de partners die het gebouw gezet hebben. Daarbij wordt rekening gehouden met de slijtage van het gebouw. Als we die openstellen voor anderen komt er meer gebruik, meer onderhoud, meer poetswerk.

Ik denk dat we eens moeten kijken, als we die gebouwen meer gaan gebruiken, of er dan moet worden overlegd met die partners. Toekomstgericht voor de nog te bouwen schoolinfrastructuur via DBFM-constructies: zal dat proactief in de overeenkomst worden opgenomen? Moeten de overeenkomsten daarop aangepast worden? Zult u daar initiatieven toe nemen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat betreft de timing: ik heb AGION de opdracht gegeven om al concrete voorwaarden uit te werken rond de subsidiëring voor netoverkoepelende schoolinfrastructuur, een framework dat we dit jaar nog zouden kunnen bespreken. Ik hoop dat dit jaar te kunnen afkloppen.

We willen die principiële verplichting invoeren. Dat wordt de regel. Wanneer je in aanmerking wilt komen voor overheidssteuning, zul je in regel dan de infrastructuur moeten openstellen als het even kan voor andere scholen, andere gebruikers en de lokale gemeenschap. Het zal deel uitmaken van de voorwaarden dat je ervoor zorgt dat dat engagement wordt nageleefd, dat lijkt me evident om tegemoet te komen aan de bezorgdheid die de heer Danen formuleert.

Om te gaan sensibiliseren heb ik extra middelen mogelijk gemaakt. We hebben ervoor gezorgd dat de regering het mandaat heeft gekregen van de decreetgever door de goedkeuring van het programmadecreet. Daar hebben we decretaal de basis gelegd, zodat we op regeringsniveau initiatieven kunnen financieren en ondersteunen in het kader van sensibiliseren, faciliteren of het verspreiden van good practices. Ook daar blijven we voor zorgen.

Ik weet niet van wanneer het cijfer dateert, maar momenteel wordt in 62 percent van de vestigingsplaatsen infrastructuur gedeeld, dus ter beschikking gesteld aan derden. Dat is op zich niet slecht, maar het kan wel beter. Ik denk dat we zeker ten aanzien van nieuwe infrastructuur moeten inbouwen dat het compartimenteren altijd wordt nagestreefd. Ik bedoel daarmee dat je aparte toegangen kunt voorzien en dat je het ontwerp zo kunt aanpassen dat het wel degelijk toegankelijk is via een aparte toegang en dat je via die aparte toegang geen toegang hebt tot de rest van de schoolinfrastructuur. Het is essentieel dat daar in het architecturale concept altijd rekening mee wordt gehouden, zodat die infrastructuur altijd gedeeld kan worden met andere scholen en/of de lokale gemeenschap.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): We gaan het nog eens proberen. Er hing net een heel donkere, Nederlandse wolk boven Kinrooi. Die heeft negatieve gevolgen op ons internet. Alle gekheid op een stokje, ik hoop dat we zo snel mogelijk weer in Brussel in de commissiezalen kunnen zitten.

Minister, ik denk dat we over de partijgrenzen heen willen steunen dat onze schoolgebouwen maximaal buiten de schooluren kunnen worden gebruikt. Laat het duidelijk zijn dat de scholen hoofdzakelijk moeten worden gebruikt voor de onderwijsopdracht. Maar scholen maken deel uit van de gemeenschap. Laat ze maximaal gebruikt worden door de gemeenschap waarvan ze deel uitmaken. Het uitgangspunt is om dat in de toekomst maximaal te ondersteunen. Er is ook zo iets als de betonstop. We hanteren altijd het principe om eerst twee keer na te denken alvorens we bakstenen op elkaar leggen. Dat is een belangrijk aandachtspunt.

Tot slot denk ik dat we bondgenoten moeten zijn wat betreft alle fiscale maatregelen die er vandaag zijn. Herinner u het debat met de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) rond de vrijstelling op de roerende voorheffing, dat zit nu ook goed. Maar nu stel ik wel vast dat we op federaal niveau eens moeten aankloppen bij de nieuwe minister, die we allemaal heel goed kennen, zodat de btw-verlaging van 6 percent niet opnieuw een rem zet op het multifunctionele gebruik van schoolgebouwen.

Dat gaat altijd over dezelfde discussie. Het hoofdzakelijk gebruik van schoolgebouwen voor schooldoeleinden is het uitgangspunt. Maar ik vind wel dat wij scholen maximaal moeten ondersteunen om ondernemend te zijn. Ondernemende scholen gaan buiten hun reguliere opdracht op zoek naar partners om hun pedagogische project te versterken of om hun infrastructuur optimaal te benutten. Dergelijke scholen moeten wij maximaal ondersteunen en niet met fiscale maatregelen bestraffen. Dat vind ik een belangrijk punt dat ik nog wilde maken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bijkomende opdracht van het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs – 946 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het ondersteunen van het welzijn van universiteits- en hogeschoolstudenten tijdens de coronacrisis en de verwachte toename van de behoefte aan steun tijdens de examens – 1045 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Voorzitter, collega's, ook ik bied u mijn beste wensen aan voor het nieuwe jaar.

Mijn vraag gaat over het hoger onderwijs en het mentaal welzijn van de studenten. Ik vind dat een belangrijk thema, en de minister zeker en vast ook. Samen met dit parlement hebt u, minister, al meermaals uw schouders gezet onder initiatieven die het mentaal welzijn van de studenten bevorderen. Met Vlaamse steun heeft de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) ook recent een grote bevraging rond mentaal welzijn gelanceerd. Op voorstel van de minister van Onderwijs keurde de Vlaamse regering nu ook een bijkomende opdracht toe aan het Steunpunt inclusief hoger onderwijs (SIHO) om het mentaal welzijn van de studenten te bevorderen.

Tijdens het kalenderjaar 2021 wordt voorzien in extra financiering voor het duurzaam versterken van studentenwelzijn tijdens en in de nasleep van de coronapandemie door middel van zes verbindingsofficieren in de studentensteden, de ontwikkeling van een centraal platform studentenwelzijn en het opzetten van een lerend netwerk.

Tijdens de plenaire vergadering van 12 november 2020 stelde u dat u, samen met de instellingen, in elke studentenstad een laagdrempelige antenne zal inrichten waar studenten terecht kunnen met welzijnsproblemen. In de regeringsbeslissing van 4 december 2020 werd dit vertaald door het aanstellen van zes verbindingsofficieren in de studentensteden. In de krant is te lezen dat het zal gaan over zeven studentensteden, met name Leuven, Gent, Antwerpen, Brussel, Hasselt, Brugge en Kortrijk. Ook de universiteiten en hogescholen doen heel wat inspanningen om contact te houden met studenten. Er is een divers aanbod, ik denk bijvoorbeeld aan buddyprojecten. Maar dat hoorden wij ook al in de coronacommissie: dat aanbod is niet steeds bekend bij de studenten.

Minister, hoe ziet u de rol van die verbindingsofficieren, antennes en aanspreekpunten mentaal studentenwelzijn? Zijn dat aanspreekpunten die rechtstreeks toegankelijk zijn voor de individuele student? Het gaat om zes personen die aanwezig zijn in zeven studentensteden. Wat met de steden waar ook studenten aanwezig zijn maar geen antenne, of aanspreekpunt mentaal welzijn voor studenten effectief aanwezig is? Ik denk bijvoorbeeld in mijn eigen provincie aan Roeselare. Binnen welke timing denkt u deze aanspreekpunten te realiseren?

Op basis van welke criteria werd het SIHO als spilfiguur van dit project naar voren geschoven? Het steunpunt beschikt over heel wat kennis als het gaat om inclusie en studenten met functiebeperkingen, maar mentaal welzijn is natuurlijk breder dan dat. Binnen de universiteiten en hogescholen, en in het bijzonder binnen de diensten voor studentenvoorzieningen, is er heel wat expertise over het mentaal welzijn van studenten aanwezig. Is de afweging gemaakt om hen rechtstreeks te versterken? Hoe zult u de studentenvoorzieningen betrekken?

Wat wordt bedoeld met een centraal platform studentenwelzijn? Betekent dit dat alle initiatieven op één Vlaamse website terechtkomen? Of ziet u hier ook gedecentraliseerde mogelijkheden per studentenstad of regio? Is het de bedoeling dat studenten bij problemen dan via dat platform naar de juiste hulp worden geleid?

Op welke manier zal het lerend netwerk worden opgezet? Bedoelt u dat het moet gaan om één netwerk voor Vlaanderen? Of ziet u hier ook gedecentraliseerde mogelijkheden per studentenstad of regio? Naast de al bestaande initiatieven worden dus nieuwe antennes, een nieuw lerend netwerk en een nieuw centraal platform gelanceerd. Tijdens de coronacommissie werd door de studenten gevraagd om de communicatie van instellingen van het hoger onderwijs af te stemmen op die van de Vlaamse overheid. De universiteiten en hogescholen vroegen om vanuit Vlaanderen minder communicatiedrang te tonen en hen gericht te laten communiceren. Op welke wijze zal dit project ervoor zorgen dat de communicatie over initiatieven die het mentaal welzijn van studenten ondersteunen eenduidiger wordt?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, vooreerst ook mijn beste wensen voor jullie allemaal. Het is de eerste keer dit jaar dat ik in deze commissie kom. Jullie hebben vanmorgen al een zitting gehad, natuurlijk.

Mijn vraag gaat eigenlijk over hetzelfde thema als die van collega Warnez, het mentaal welzijn van studenten, maar met een andere invalshoek. Studenten, zeker

de studenten uit het hoger onderwijs, voelen allemaal de gevolgen van de coronacrisis. Dat is al meermaals aan bod gekomen in deze commissie. Er zijn veel online lessen, er is weinig sociaal contact en er is vooral geen normaal studentenleven. Voor jongeren die pas aan hogere studies beginnen is het in die omstandigheden niet evident om een sociaal netwerk uit te bouwen. Adolescenten die steeds meer van de wereld beginnen te ontdekken, moeten zich opnieuw op zichzelf terugplooiën, in hun eigen kamer. Niet alleen waarschuwen onderzoeken, zoals onder meer van KU Leuven, dat we ons zorgen moeten maken over de jongeren en jongvolwassenen tussen 15 en 25 jaar, de jongeren trekken ook zelf aan de alarmbel. Dat adolescenten in deze tijden vaak worden geconfronteerd met gevoelens van eenzaamheid, angst en depressie, weegt op hun welzijn, maar ook op studies en studieresultaten. Dat studenten het moeilijk hebben is ook duidelijk merkbaar aan de stijgende vraag naar psychologische hulp.

Elke universiteit of hogeschool in Vlaanderen is verplicht om psychologische dienstverlening aan te bieden. Studentenpsychologen zijn zeer toegankelijk en laagdrempelig voor studenten. Ze staan dichtbij hen en kennen hun leergebonden en typische studentenproblemen. Bovendien zijn ze aanwezig op de campus en kunnen ze op die manier ook discretie garanderen. De voorbije vijf jaar was het aantal consultaties bij de studentenpsycholoog al gestegen met 63 procent. Ik verwijs in dat verband naar een schriftelijke vraag die collega Warnez daarover een tijd geleden heeft gesteld. Nu met de coronacrisis wordt de vraag nog groter. Psynet, het netwerk voor geestelijke gezondheidszorg voor studenten in Antwerpen, spreekt van een toename met een kwart sinds mei in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar. Wachtlijsten groeien dus aan, en studenten moeten alsmaar langer wachten op een eerste gesprek, soms wel tot drie maanden, zo kunnen we soms lezen.

Ik had het dan in mijn vraagstelling over naderende examens, maar mijn vraag is ingediend op 14 december en de examens zijn nu al volop bezig. Die examens doen de druk op hen natuurlijk nog stijgen. Examenperiodes leiden ook anders al tot een piek qua mentale problemen. Het is dan ook te verwachten dat de noden de volgende weken nog zullen toenemen. Ook de beslissing om de heropstart van fysieke lessen ook na 1 februari verder uit te stellen weegt bij veel studenten zwaar, omdat dat perspectief waaraan velen zich optrokken, toch wel voor een stuk is verdwenen. De Vlaamse Vereniging van Studenten wees al herhaaldelijk op de noden. Daarbij wordt ook gewezen op de toename van vragen en de periode waarin studenten moeten wachten.

Om de vragen aan studentenpsychologen enigszins te verlichten zou een eerste vorm van hulpverlening kunnen bestaan uit online ondersteuning, zoals vragenlijsten en tips. De Arteveldehogeschool startte vijf jaar geleden al met zo'n online-concept. Ook het mee inzetten van bijvoorbeeld laatstejaarsstudenten psychologie of pedagogische wetenschappen binnen de pool van studentenpsychologen, bijvoorbeeld in het kader van een stage, zou mogelijk mee soelaas kunnen bieden. Aan diverse universiteiten en hogescholen lopen ook al buddyprojecten, waarbij studenten een aanspreekpunt zijn voor elkaar. Het is echter zo dat die buddy's vaak moeilijke verhalen te verwerken krijgen en soms ook alarmerende signalen oppikken. Het is dan ook aangewezen om die buddy's zelf te ondersteunen door, bijvoorbeeld, vormingen of een eigen aanspreekpunt.

Ik verwijs ook naar het actieplan dat ik samen met collega Warnez een tijdje geleden heb voorgesteld en waarin we de zaken die we hier hebben aangehaald, ook ter sprake hebben gebracht. Ze komen voort uit een interactief traject, waarbij studenten zelf getuigden over hun moeilijkheden tijdens deze crisis en zelf ook een aantal oplossingen voorstelden.

Minister, hoe anticipeert u op het feit dat de vraag naar ondersteuning van studenten wellicht ook in de volgende weken nog zal toenemen, gelet op de duurtijd van de lockdown en het feit dat het examentijd is? Zult u alle universiteiten en hogescholen aanmoedigen om buddyprojecten uit te rollen en daartoe op korte termijn verdere initiatieven te nemen? Op welke manier zult u dat doen?

Hoe worden buddy's op hun beurt zelf ondersteund? In welke vormen is er voorzien? Waar vinden ze zelf snel een aanspreekpunt wanneer zij het zelf moeilijk krijgen? Hebt u cijfers over de evolutie van het aantal aanvragen voor gesprekken bij de studentenpsychologen verbonden aan universiteiten of hogescholen sinds de coronacrisis, en specifiek de jongste weken, nu de examens zijn begonnen, en sedert de melding dat de fysieke lessen niet zullen hervatten na het eerste semester? Op welke manier kan ervoor worden gezorgd dat elke student die nood heeft aan professionele psychologische hulp, binnen maximaal twee weken kan worden gehoord? Hoe kan in een laagdrempelige toegang worden voorzien? Op welke manier kunnen binnen de pool van studentenpsychologen ook laatstejaarsstudenten psychologie of pedagogische wetenschappen worden ingezet? In hoeverre zou dat een onderdeel kunnen zijn van de stage in hun opleiding? Hoe zult u het initiatief nemen om het concept van de online hulpverlening dat hier en daar al werd uitgewerkt, te helpen uitrollen over alle Vlaamse universiteiten en hogescholen? Welke andere maatregelen wilt u nog nemen om studenten te ondersteunen tijdens deze coronacrisis, met het oog op het feit dat mentaal welzijn essentieel is om de studieloopbaan succesvol te kunnen afleggen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Veel vragen, dus ik zal trachten uitvoerig te antwoorden, ook gelet op het gegeven dat de problematiek ook mij toch nogal na aan het hart ligt en dat we op dat vlak toch ook wel wat werk voor de boeg hebben. Ik denk dat de Vlaamse overheid dat in het verleden mogelijk toch een beetje heeft mismeesterd, niettegenstaande universiteiten en hogeronderwijsinstellingen zelf wel stappen hebben gezet, maar het was tot op heden allemaal wel een beetje gefragmenteerd.

We voorzien eigenlijk in een beleid met drie fasen. De SIHO-opdracht maakt deel uit van de tweede fase van wat we willen doen voor dat mentaal welzijn van studenten. De eerste fase loopt momenteel. Dat is het onderzoek naar mentaal welbevinden bij studenten dat de VVS momenteel in samenwerking met professor Bruffaerts van de KU Leuven en de diensten voor studentenvoorzieningen aan het uitrollen is. Daar moeten we op vrij korte termijn ook al wel resultaten van kunnen zien. Die eerste fase moet dit voorjaar worden afgerond, zodat we echt een stand van zaken hebben, zodat we tenminste een actueel zicht hebben, zodat we een Vlaanderenbrede nulmeting hebben met betrekking tot de huidige situatie qua mentaal welbevinden bij studenten.

De inzichten uit de bevraging en de tussentijdse resultaten van het SIHO-project kunnen we dan gebruiken om in een derde fase het beleid ook structureel te gaan verankeren. In de tweede fase, waarover we het nu hebben, willen we een Vlaanderenbreed beleid ontwikkelen, met drie doelstellingen. Ten eerste willen we ervoor zorgen dat er in de studentensteden beter wordt samengewerkt door de hogeronderwijsinstellingen en regionale diensten, dat dat op elkaar wordt afgestemd, via verbindingsofficieren. Ten tweede is er het ontwikkelen van een centraal platform inzake studentenwelzijn, met informatie- en bewustwordingsmateriaal over mentale gezondheid en psychische klachten, en dat ook een online e-health-aanbod voor studenten bundelt. Ten derde is er het opzetten van een lerend netwerk voor onderwijsinstellingen waarin de deskundigheid inzake mentaal welbevinden en een inclusief hoger onderwijs centraal komt te staan. Het project zal dus door het SIHO worden gecoördineerd.

Ik denk dat mentaal welbevinden en mentaal welzijn een essentiële pijler van inclusief hoger onderwijs vormen. Het SIHO is ook al actief met betrekking tot dat thema van mentaal welbevinden, zelfs niet alleen op nationaal vlak, maar ook in diverse internationale netwerken. Aan hun is ook gevraagd om die opdracht vanuit een universeel ontwerp te realiseren. Het SIHO vertegenwoordigt de hogeronderwijsinstellingen en voert die opdracht dus ook uit in nauwe samenwerking met de diensten voor studentenvoorzieningen én de VVS. Er werd gevraagd of de onderwijsinstellingen werden betrokken. De realiteit is: het SIHO, dat zijn de onderwijsinstellingen.

Het dagelijks bestuur van het SIHO bestaat enkel en alleen uit vertegenwoordigers van de instellingen zelf. Daar is dus maximale betrokkenheid. De stuurgroep van het SIHO, daarin zetelt één iemand van mijn departement, één iemand van Unia en één iemand van de VVS. De andere twaalf leden van de stuurgroep zijn vertegenwoordigers van de instellingen. Die zijn dus echt wel afdoende betrokken. Ik heb er ook nog eens voor gezorgd dat het een voorwaarde is van het project om ook de studentenvoorzieningen en de onderwijsinstellingen te betrekken

Het is op vraag van de studentenvoorzieningen, via de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA), dat de verbindings-officiëren er komen. Door een overeenkomst met het SIHO te sluiten, wordt de expertise van de studentenvoorzieningen erkend en ga ik in op hun vraag om een aantal extra personeelsleden in te zetten. We hebben de diensten voor studentenvoorzieningen trouwens ook al versterkt. Wij hebben voor hen 10 miljoen extra middelen vrijgemaakt voor COVID-19 én voor mentaal welzijn.

Voor het project werd ook een specifieke projectgroep opgericht, die het volledige project inhoudelijk mee moet aansturen. De studentenvoorzieningen en de VVS zijn in deze projectgroep vertegenwoordigd. De studentenvoorzieningen worden op dit moment ook nauw betrokken bij de aanwerving van de verbindingsofficiëren. Daarover krijgen ze dus ook inspraak en zitten ze mee aan het stuur.

Er gebeurt momenteel wel al heel wat rond mentaal welbevinden van studenten. Hogeronderwijsinstellingen zijn heel actief rond de thematiek, zij het gefragmenteerd. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de buddyprojecten, die voorzien in een vormings- en coachingsaanbod voor buddy's. Buddy's kunnen terecht bij de medewerkers die de projecten coördineren. Dat zou ik op lokaal niveau houden. Dat zijn typeprojecten met een heel lokale insteek en dat moet zo blijven; we moeten dat niet gaan kopiëren op Vlaams niveau.

Er lopen ook mooie initiatieven, zowel aan universiteiten als hogescholen, waarbij studenten in het kader van hun opleiding betrokken worden bij de ondersteuning van het welzijn van studenten. Studenten pedagogie en psychologie lopen stage binnen de studentenbegeleidingsdiensten. Studenten sociaal werk hebben in het kader van hun opleiding recent ook enkele weken de Teleblok-chat bemand. De bedoeling van het SIHO binnen dit project is om verder te bouwen op de bestaande werking en om deze goede praktijken te delen.

De zes verbindingsofficiëren bieden extra ondersteuning aan de studentenvoorzieningen van de instellingen hoger onderwijs en aan bestaande netwerken om de verhoogde nood aan zorg voor de psychische gezondheid van de studenten, zeker tijdens de coronapandemie, op te vangen. Ze doen dit op maat van de instellingen en op maat van de stad en de regio – het is ruimer dan de stad – en zullen actief aan de slag gaan met studenten en lokale en bovenlokale studenten-vertegenwoordigers- en raden. Ze zullen de instellingen ook ondersteunen en adviseren in het verder toegankelijk maken van het bestaande aanbod rond mentaal welzijn voor studenten.

Ik kom even terug op het regionale karakter. Het is inderdaad zo dat de fysieke inbedding van die studentenvertegenwoordigers beperkt is tot enkele steden, maar hun werking wordt wel verondersteld ruimer te zijn dan de betrokken studentenstad zelf. We spreken dan over West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Brussel, Vlaams-Brabant en Limburg. De studentenvertegenwoordiger uit Antwerpen zal ook moeten zorgen voor de bediening van de hogescholen in Geel. Via een centrale coördinatie door het SIHO garanderen we die Vlaanderenbrede aanpak. Er zijn geen aparte eilandjes: het SIHO staat in voor de coördinatie. We voorzien de opstart op vrij korte termijn: eind januari, begin februari. We proberen dus zo snel mogelijk te schakelen, gelet op de nood die werd vastgesteld.

Het SIHO zal binnen dit project – en dat is dan de andere doelstelling – een interactief studentenwelzijnsplatform ontwikkelen. Je hebt dan wel dat fysieke aanspreekpunt, maar we zitten natuurlijk wel met een generatie die veelal liever anoniem geholpen wordt en die in eerste instantie snel op zoek gaat naar relevantie informatie op het internet.

Het SIHO zal via dat platform relevante informatie, contactpunten en bewustwordingsmaterialen bundelen over de mentale gezondheid en psychische klachten, op maat van studenten in het hoger onderwijs. Daarnaast moet het platform ook een online e-healthaanbod bevatten om mentale gezondheidsvaardigheden bij studenten aan te scherpen en/of op te krikken. Dat platform zal dus ook een overzicht bieden en doorlinken naar het aanbod van de diverse regio's en steden in kwestie: waar kun je terecht met welke problemen en voor welke dienstverlening? Vanuit de bevraging van de VVS weten we dat veel studenten nog niet op de hoogte zijn van de bestaande initiatieven. Dat platform moet dus een portaalfunctie realiseren.

Het SIHO brengt goede Vlaamse en internationale praktijken – want die internationale expertise heeft het nu ook – in kaart en zal via het digitale platform en het lerend netwerk expertisedeling en een verdere uitrol faciliteren. Het digitale platform dat we via het project mentaal welzijn bij studenten ontwikkelen, zal informatie bevatten over relevante contactpunten, awarenessmaterialen en een online e-healthaanbod, zoals gezegd.

De bedoeling is om studenten via dat platform zo maximaal mogelijk naar de juiste hulp te leiden. Instellingen hoger onderwijs en studenten zijn actief betrokken bij het ontwikkelen van het platform. Het zijn trouwens opnieuw de instellingen die dit gaan ontwikkelen, wat garandeert dat in dialoog ook de nodige afspraken worden gemaakt. Op dit moment wordt een nodenanalyse gemaakt. Daarbij worden naast Vlaamse goede praktijken ook internationale goede praktijken in kaart gebracht.

Het SIHO zal binnen dit project ook een Vlaams lerend netwerk voor de hogeronderwijsinstellingen uitbouwen, verder bouwend op wat reeds bestaat. Dat is de derde doelstelling. Het begint daarbij niet van nul, maar kan voortbouwen op wat vandaag reeds bestaat. Dat lerend netwerk is er voor en door de hogeronderwijsinstellingen. Ze kunnen er hun deskundigheid op het vlak van mentaal welbevinden en inclusief hoger onderwijs continu met elkaar delen. Het SIHO heeft dit reeds succesvol opgezet voor functiebeperkingen en inclusieve mobiliteit, wat door de instellingen hoger onderwijs als zeer ondersteunend wordt ervaren.

Het lerend netwerk moet ook het delen van goede praktijken en knelpunten over de studentenregio's heen faciliteren. Ook daar zal het SIHO actief studenten, bestaande netwerken en experts bij betrekken. Daarnaast bieden we ook kansen om de regionale netwerken verder te ontwikkelen. De verbindingsofficieren ondersteunen, in samenspraak met de instellingen en andere actoren, ook het bestendigen van bestaande initiatieven en het verder uitbouwen en coördineren

van een netwerk van relevante partners rond mentaal welbevinden voor de hogeronderwijsinstellingen van hun studentenregio.

Ga ik lokaal nog lerende netwerken opzetten? Ik denk dat er al heel veel bestaat, zij het fragmentair. Het komt er nu vooral op aan, denk ik, om te coördineren, samen te werken, expertise te gaan delen en ervoor te zorgen dat studenten door de bomen het bos zien en worden geleid naar een goede dienstverlening en naar wat er momenteel al bestaat. Er bestaan al lokale overlegplatformen en ook de associaties spelen al een belangrijke rol. Ik zou dat dus laten voor wat het is.

Ik denk dat communicatie essentieel is, net als het vertrekken van bestaande initiatieven en het bouwen van bruggen tussen reeds bestaande initiatieven. Aan het SIHO gaven we de opdracht om die bruggen te bouwen. Zij zullen een Vlaanderenbrede omgevingsanalyse maken – dat loopt – en een Vlaanderenbrede sociale kaart ontwikkelen, voortbouwend op de bestaande. Samen met hogescholen en universiteiten, en op maat van de noden van de studenten, zal de communicatie van instellingen hoger onderwijs dus verder worden afgestemd op die van de Vlaamse overheid. We zullen hopelijk veel meer van elkaar gaan leren.

Belangrijk daarbij is, zoals ik al zei, het studentenperspectief. Inspelend op de noden die blijken uit de bevraging in de eerste fase moeten we ervoor zorgen dat we hen in de tweede fase goed begeleiden zodat aan hun noden en verlangens maximaal tegemoet wordt gekomen.

Het SIHO dient in 2021 minstens op vijf prioritaire thema's een e-healthaanbod te ontwikkelen. Hiervoor zal ook een communicatiecampagne ontwikkeld worden, die vertrekt vanuit het studentperspectief. Beide vraagstellers, de heer Warnez en mevrouw Schryvers, haalden terecht aan hoe dat bij de studenten in kwestie moet geraken. Het SIHO zal ook hierbij de VVS betrekken. We weten immers dat het zeer moeilijk is om tot in de studentenkamer te komen.

Zowel aan de hand van de resultaten en aanbevelingen van de bevraging als aan de hand van de omgevingsanalyse, de sociale kaart, de beleidsaanbevelingen en actiepunten die uit het rapport van het SIHO volgen, wordt het nieuwe Vlaanderenbrede beleid uitgestippeld. De nieuwe beleidslijnen worden uitgewerkt in de tweede helft van 2021 en vormen de bouwstenen voor de derde fase. In deze derde fase, die start op 1 januari 2022, zal aan de hand van de bevindingen uit fase 1 en 2 het beleid verder verfijnd worden. De bevraging, die door de VVS en professor Bruffaerts wordt afgenomen en als nulmeting geldt, zal in de komende jaren frequent worden afgenomen. De nulmeting is echt het begin van een Vlaanderenbreed beleid om nooit meer te verdwijnen, dat is alleszins de doelstelling.

De Databank Hoger Onderwijs houdt geen gegevens bij over de evolutie van het aantal aanvragen voor gesprekken bij de studentenpsychologen verbonden aan universiteiten of hogescholen. Het is goed dat we blijven herhalen dat er wachtlijsten zouden bestaan. Op twee manieren bied ik daar een antwoord: op mijn vraag maakte de Vlaamse Regering 10 miljoen euro extra vrij en het SIHO zal dit in kaart brengen zodat we vanaf 2022 niet langer blind moeten varen.

Tot slot: ik blijft uiteraard een vinger aan de pols houden zowel bij de projecten als bij de studenten en de instellingen. Als er nieuwe problemen zouden opduiken – we hebben nog altijd het overleg –, dan zal ik die samen met de sector aanpakken. Maar ik stel voor dat we de nieuwe initiatieven nu eerst de kans geven om op te starten en te draaien.

Intussen zijn de studenten met heel andere zaken bezig, met examens, we wensen hen allemaal succes toe. Corona, daar kampen we allemaal mee, de examens zijn maar voor enkelen, en ongetwijfeld niet de happy few. Ik hoop dat ze er zich deze maand toch wat doorheen kunnen slaan en dat ze wat perspectief hebben. We

hopen dat de paasvakantie, zeker voor het hoger onderwijs, een kantelmoment wordt, waarop er veel meer mogelijk wordt. Het blijft koffiedik kijken, maar dat is toch wel de ambitie.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): *(Slechte geluidskwaliteit)*

Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Ik begrijp het goed: de administratieve verbindingsofficier zal puur ten dienste staan van de hogeronderwijsinstellingen en de studentenvoorzieningen zodat de reguliere student eigenlijk niet meer naar de verbindingsofficier moet maar dat het SIHO ... *(onverstaanbaar)* ... de laatste drie punten in principe ook blijft. Dat lijkt met alvast een goed concept, aangezien er ook een onlineplatform bijkomt met een doorverwijzingsfunctie. Ik kijk alvast uit naar de naam die u daarvoor zult verzinnen. Kunt u al iets lossen in verband met de timing?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Er gebeurt heel wat op het terrein, minister. De universiteiten en hogescholen, maar ook de studenten zelf, en de steden, nemen heel wat initiatieven. Dat is ook goed. Het zal in de toekomst allemaal beter gecoördineerd zijn.

Ik onderschrijf zeker de bevraging waar u naar verwijst. U stelt dat het een nulmeting wordt en dat die in de toekomst blijft bestaan. Corona is misschien de aanzet geweest naar het peilen naar het mentale welzijn van de studenten, hoe we daar kunnen op inspelen. Laat het een blijver zijn, dat is positief.

Er is corona en voor de studenten zijn er de examens, ik zou toch willen zeggen dat examens in coronatijd toch grotere problemen met zich meebrengen. Studenten, zeker eerstejaars, hebben vaak twijfels: over de richting die ze volgen, of ze goed bezig zijn. Ze hebben vaak weinig mogelijkheid tot feedback, alhoewel heel wat faculteiten daar inspanningen voor doen, dat geef ik grif toe. Ze hebben wel het gevoel van al maanden in dezelfde situatie te zitten. Elke dag, heel de dag, zitten ze achter hun pc, ze volgen online les, ze werken en studeren, ze hebben nu examens. Daarna volgt er een week vrijaf, maar ook dan kunnen ze weinig ondernemen, en daarna begint het weer opnieuw. Ik kijk samen met u uit naar meer perspectief. Laat ons inderdaad hopen dat er tegen Pasen meer geboden kan worden.

Ondertussen zitten we nog in dezelfde situatie die zwaar weegt voor veel studenten. U zet bijkomend 10 miljoen euro in voor de wachtlijsten bij de psychologen. Het SIHO gaat de problematiek nu in kaart brengen en dan kunnen we in de toekomst maatregelen nemen. Ik wil u vragen hoe dit op korte termijn kan. Als de resultaten van de bevraging er zijn en als de examens achter de rug zijn, zouden er wel eens bijkomende noden kunnen blijken.

Mijn tweede vraag gaat over het verder uitrollen van die onlinehulpverlening naar analogie met de voorbeelden die er al zijn. U hebt gelijk: niet iedereen heeft behoefte aan fysiek contact voor hulpverlening. Integendeel zelfs, de anonimiteit is voor velen een geruststelling. Er zijn goede voorbeelden, hoe kan dat verder worden uitgerold?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dit is een belangrijk onderwerp. Minister, ik dank u voor uw zeer uitvoerig antwoord. U bent soms beknopt in uw antwoorden, soms

uitvoerig, en nu was u heel uitvoerig. Dat toont genoeg aan dat het thema ons allemaal wakker houdt.

We proberen nu een oplossing te bieden voor het fysieke onderwijs, maar wat we ook naar voren schuiven, het beste blijft natuurlijk fysiek onderwijs. Gisteren hoorde ik nog studenten die naar hun examen gingen. Ze deden dat wegens hun examen maar ook om studiegenoten te zien.

Daar zagen ze voor de eerste keer mensen uit hun jaar in levenden lijve, die ze enkel van op het scherm kenden. Het is onwaarschijnlijk welke impact dat heeft. Dat zijn dan studenten die iemand kennen en elkaar zoeken. Er zullen helaas ook studenten zijn, zeker eerstejaars, die niemand kennen of heel weinig connectie hebben. De mensen van de VVS hebben dat proberen op te pakken. Ik wil van de gelegenheid gebruikmaken om aan heel veel studentenbewegingen dank u wel te zeggen. Ik heb zo een online sessie mogen meemaken die ze organiseerden om ervoor te zorgen dat studenten elkaar kennen. Er zijn ook instellingen voor hoger onderwijs die kleine groepjes maken om op die manier een vorm van interactiviteit en het elkaar leren kennen te kunnen creëren.

De vaststelling dat we misschien pas na de paasvakantie opnieuw fysieke lessen krijgen in het hoger onderwijs, is een zware dobber. Daar moeten we niet flauw over doen. Het is natuurlijk geen beslissing die we hier beleidsmatig maken, want het zijn helaas het coronavirus en het aantal besmettingen die daar een beslissende rol in spelen en het feit dat we met jongvolwassenen werken. Ik kan alleen maar vaststellen wat de realiteit is. We moeten niet te veel mensen met de vinger wijzen, maar hopen dat we de vaccinatiestrategie zo snel mogelijk kunnen uitrollen.

Minister, wat u naar voren schoof in verband met het SIHO, met de drie zaken die in de beslissing van 4 december stonden, het platform levend netwerk en de verbindingsofficieren, daarvan wil ik nog eens het volgende benadrukken. U hebt zelf ook gezegd dat er geen dienst bij komt, maar dat die vooral coördineert en zorgt dat studenten weten waar ze terecht kunnen. Ik wil vanuit onze fractie een oproep doen. Ik denk dat het een goede zaak is dat het SIHO met zijn ervaring dit nu doet maar ook dat er een zekere continuïteit in zit, maar vooral dat wordt gekeken dat studenten weten waar ze terecht kunnen. Onze oproep is om daar de vinger aan de pols te houden, al was het maar met een vertegenwoordiger uit het departement, om dat maximaal na te streven.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal in de repliek trachten 'beschränkt' te zijn. Het is correct wat wordt aangehaald. Zeker in deze examenperiode kan ik het me inbeelden dat als je geen peerreview hebt en niet kunt terugkoppelen met je gelijken, je medestudenten, dat voor velen nog altijd tasten in het duister is. Je kunt niet zeggen wat je op een vraag hebt geantwoord, vragen of je dat goed hebt aangepakt of hoe je dat moet doen. Je hebt geen onbepaald sociaal netwerk. Zeker in het geval van eerstejaars kan ik me inbeelden dat dat echt problematisch is.

Ik kom tot de vragen rond de timing. We hebben drie fasen. De eerste fase met de grootscheepse nulmeting wordt dit voorjaar afgerond. Dat wil zeggen dat de bevraging wordt afgerond. De verwerking van de resultaten en de suggesties ter zake zal wat op zich laten wachten. De uitrol van fase 2 is voor dit jaar, met alle onderdelen en doelstellingen die ik heb geschetst. Fase 3 start volgend voorjaar. We hebben een planmatige opbouw met eerst – meten is weten – zorgen dat we een Vlaanderenbrede bevraging hebben en voor het eerst een nulmeting waar we in de toekomst verder op kunnen bouwen. Dan is er dit jaar de uitrol van de tweede fase, vanaf volgend jaar de derde fase, de echte verankering. Ik denk dat dat een

goed plan van aanpak is en dat we eindelijk zullen kunnen zeggen dat we er staan met een Vlaanderenbrede aanpak van het mentale welbevinden bij de studenten.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): *(Slechte geluidskwaliteit)*

Minister, dank u wel voor uw antwoorden en uw initiatieven. Het is voor de studenten een heel erg lastige periode. De eenzaamheid die we allemaal kennen die in een examenperiode voorkomt, komt bij hen nu dubbel zo hard aan. Ze verdienen alle steun en ik wens hun langs deze weg alleszins heel veel succes.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Ik wil me bij die wensen voor succes heel graag aansluiten voor alle studenten die momenteel bezig zijn met hun examens of zitten te blokken thuis, op hun kot of in een van de studieruimtes die lokale besturen in uitvoering van de omzendbrief hebben ingericht.

Ik kijk uit naar de resultaten van de bevraging en de opvolging die daaraan kan worden gegeven.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde proeven – 962 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de centrale toetsen in Vlaanderen – 994 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, heel recent stelde u een academisch steunpunt aan om, zoals u ze zelf noemt in de media, 'centrale toetsen' te ontwikkelen.

Dit samenwerkingsverband van vijf universiteiten en twee hogescholen zal centrale toetsen ontwikkelen die alle Vlaamse leerlingen vanaf 2023 op vier momenten in hun schoolcarrière zullen afleggen: op twee momenten in het lager onderwijs en aan het einde van de eerste en derde graad secundair onderwijs. De proeven zullen in eerste instantie focussen op Nederlands en wiskunde.

In het regeerakkoord werd afgesproken om regelmatige, gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeloverschrijdende proeven in te voeren. Ook in de beleidsnota Onderwijs hebt u het over de plannen voor het invoeren van dergelijke proeven.

In de commissie Onderwijs van 2 juli 2020 stelde ik u al een vraag omtrent deze gestandaardiseerde en genormeerde proeven. U stelde daar heel expliciet dat de samenwerking met het brede onderwijsveld cruciaal is voor de ontwikkeling van deze proeven en de gedragenheid ervan. Een top-downbenadering van zo'n belangrijke ontwikkeling is dus geen goed idee. Verder had u het ook over de koepelgebonden proeven en toetsen waar al heel wat ervaring rond opgebouwd is

en waar we zeker uit kunnen leren. Ten slotte gaf u ook enige toelichting over de haalbaarheidsstudie die focust op het praktische en organisatorische. De pedagogisch-psychomotorische, organisatorische en technisch-juridische aspecten bij de invoering van deze proeven worden hier onderzocht. Op basis van de resultaten van dit onderzoek kunnen de nodige beslissingen genomen worden met betrekking tot het concreet implementatietraject.

Minister, in hoeverre worden de onderwijsverstrekkers verder betrokken bij de ontwikkeling van deze proeven? In hoeverre wordt de expertise van onderwijskoepels die met eigen proeven of toetsen werken, ingezet? Hoever staat deze haalbaarheidsstudie? Zijn er al tussentijdse conclusies getrokken? Wanneer wordt de studie opgeleverd?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, de aanhef van mijn vraag ga ik niet herhalen, die heeft mevrouw Vandromme al geschetst. Ik geef wel mee dat de kwestie van eigen toetsen een goede zaak is om beter de vinger aan de pols te houden dan vier tot vijf jaar te moeten wachten op een internationale toets. Want als daar iets uit komt, ben je vier of vijf jaar verder. We hebben keer op keer vastgesteld dat we in de internationale toetsen achteruitgaan. Dan is het nu belangrijk om dat fijnmaziger op te volgen. Dat is ook de reden waarom het uitgebreid is opgenomen in zowel het Vlaams regeerakkoord als de beleidsnota. Minister, onze fractie is tevreden dat u dit nu daadwerkelijk omzet in beleid.

Heel concreet gaat het om een samenwerkingsverband van de vijf Vlaamse universiteiten – UGent, KULeuven, VUB, UAntwerpen en UHasselt – en twee hogescholen – AP Hogeschool en Arteveldehogeschool – onder leiding van professor Johan van Braak van UGent. Ik denk dat wij op deze manier alle mogelijke gevoeligheden die er publiekrechtelijk en privaatrechtelijk kunnen zijn, ondervangen. Dat moet het mogelijk maken om het netoverschrijdende karakter te kunnen waarmaken. Dat samenwerkingsverband zal als onafhankelijke instantie gestandaardiseerde, genormeerde, gevalideerde en net- en koepeloverschrijdende proeven uitwerken. Elk woord daarin heeft zijn belang. Daarbij zullen de onderwijsverstrekkers betrokken worden bij deze samenwerking. Ik denk dat het goed is dat de universiteiten het wetenschappelijke kunnen ontwikkelen en dat daarbij de onderwijsverstrekkers worden betrokken. Deze onderwijsverstrekkers worden geraadpleegd opdat de proeven door heel het onderwijsveld gedragen zouden worden zodat de reflectie over de resultaten van de proeven ook gebruikt kan worden. Het is immers belangrijk dat scholen de proeven gaan gebruiken in hun kwaliteitsbeleid. Zo krijgen wij als overheid ook een veel beter zicht op het kwaliteitsbeleid. Wetenschap om de wetenschap alleen zou jammer zijn. Het moet ook een link hebben met het onderwijsveld.

Collega's, wij lezen regelmatig dat dit een revolutie is in het Vlaamse onderwijs, dat gebruik van algemene Vlaamse toetsen – vinger aan de pols. Maar wij hebben vandaag ook al toetsen, collega Vandromme heeft ernaar verwezen. De verschillende onderwijskoepels gebruiken hun eigen toetsen. Ook die kunnen al interessante informatie opleveren voor de scholen die behoren tot dat net of die koepel, maar zij geven geen info op Vlaams niveau. Die resultaten worden ook niet volledig vrijgegeven. De analyses ervan zijn ook beperkt. Door de implementatie van proeven die Vlaanderenbreed zijn, kunnen we de algemene tendensen wel zien en heeft de Vlaamse overheid een instrument om een objectief zicht te krijgen op de leerwinst van de Vlaamse leerlingen. Dat is een goede zaak.

Centrale toetsen zijn al langer onderwerp van discussie. Minister en collega's, ik heb het gevoel dat wij die kaap intussen voorbij zijn. Men ziet in dat het interessant is dat de overheid alle partners bijeenbrengt om te meten en te weten. Ik hoop dat

wij niet opnieuw discussies krijgen of dit wel zinvol is. Dat zou jammerlijk tijdverlies zijn

Minister, ik heb volgende vragen. Welke motivatie ligt aan de basis voor de keuze voor de toetsmomenten in het 4de en 6de leerjaar basisonderwijs en het 2de en 6de leerjaar secundair onderwijs? Is het de bedoeling om ook toetsen te maken voor andere momenten in de onderwijs carrière? Hoe zal de kwaliteit van deze centrale toetsen gemonitord worden door de jaren heen? Je kunt niet telkens opnieuw dezelfde toets afnemen.

Professor Duyck geeft aan dat centrale toetsen kunnen zorgen voor een betere, objectievere oriëntering van studenten. Wij hebben al de Columbusproef, die wordt afgenomen vóór het einde van het secundair onderwijs. Kunnen die naast de centrale toetsen blijven bestaan of worden zij erin geïntegreerd? Kunnen er elementen uit de Columbusproef worden gebruikt in de centrale toetsen? Columbus is meer dan een centrale toets. We moeten dus opletten niet alles te vermengen. Op welke manier zal erover gewaakt worden dat het afnemen van de toetsen en ook de interpretatie van de resultaten op een correcte manier zal gebeuren in de scholen? Het zou zeer jammer zijn als scholen bij het afnemen van de toetsen zouden ingrijpen om hun resultaat wat te flateren. Dat zou niet goed zijn voor het kwaliteitsbeleid van de school zelf en evenmin voor de algemene interpretatie van die toetsen.

Ik heb nog één extra vraag: blijven wij ook deelnemen aan internationaal vergelijkend onderzoek?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat hebben wij ondertussen gedaan? Begin december erkende de Vlaamse Regering op mijn voorstel het steunpunt dat de gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeloverschrijdende toetsen in Vlaanderen zal ontwikkelen. Het steunpunt bestaat uit een samenwerkingsverband tussen de vijf Vlaamse universiteiten en twee hogescholen – de AP Hogeschool en de Arteveldehogeschool – onder leiding van professor Johan van Braak (UGent). Alle bestaande expertise inzake toetsontwikkeling in Vlaanderen is dus gevat in dit steunpunt. Iedereen die er daarover toe doet, zit mee aan tafel. De invoering van die toetsen is een zeer uitdagend en complex project. Om dat vlot te laten verlopen, wordt er momenteel een haalbaarheidsstudie uitgevoerd. Daarin gaan we kijken naar de meer praktische complicaties. De resultaten van die studie worden begin volgende maand verwacht. De volledige studie zal pas na een grondige bespreking in de stuurgroep aan mij voor vrijgave voorgelegd worden. Ik kan dus niet verder ingaan op eventuele voorlopige resultaten, want die heb ik nog niet.

De toetsen zullen inderdaad op vier scharniermomenten in het curriculum van elke leerling in het leerplichtonderwijs afgenomen worden. Dat wil zeggen op het einde van het vierde en zesde leerjaar van het basisonderwijs en op het einde van de eerste – het tweede jaar – en derde graad – het laatste jaar – van het secundair onderwijs. We hebben voor deze momenten gekozen omdat we beschikken over eindtermen voor het einde van het zesde leerjaar basisonderwijs en de eerste en derde graad secundair onderwijs. Om een meetmoment mogelijk te maken op het einde van het vierde leerjaar zal het steunpunt een aparte cesuur op basis van de eindtermen van het zesde leerjaar bepalen. Bovendien liggen de afnames tussen het vierde en het zesde leerjaar vrij kortbij, waardoor leerwinstmeting gemakkelijker wordt.

Die meetmomenten zijn belangrijke sleutelmomenten in de loopbaan van elk kind. De toets zal dus ook toelaten dat de leerling, ouders en leraren de informatie uit de toets kunnen gebruiken bij de studiekeuze, -oriëntering en -advisering. Het is niet uitgesloten dat we op termijn de toets zullen afnemen op misschien zelfs

meerdere meetmomenten, maar dat is in deze fase nog niet mogelijk te beoordelen.

Het is inderdaad zo dat er nog andere toetsen zijn, zoals Columbus, om de leerlingen te helpen bij hun studiekeuze. Het kan inderdaad niet de bedoeling zijn dat we dezelfde leerling verschillende keren dezelfde test laten afnemen. De proeven moeten dus minstens complementair zijn aan de centrale toetsen in het secundair onderwijs. Maar, de eerste afname van die centrale toetsen op het einde van de derde graad secundair onderwijs is voorzien op het einde van het schooljaar 2025-2026. Tot dan moeten er dus zeker nog andere oriënteringsproeven bestaan.

Deze toetsen zijn inderdaad een revolutie in ons onderwijs. Het spreekt dus voor zich dat er een voldoende groot draagvlak moet zijn vanuit het volledige onderwijsveld. Dit zal gebeuren door een stuurgroep die mee de kwaliteit zal bewaken. Deze stuurgroep zal bestaan uit: de pedagogische begeleidingsdiensten, de vier onderwijsvakbonden en de Vlaamse Scholierenkoepel zodat ook de leraren en de leerlingen vertegenwoordigd zijn, experts uit de onderwijsadministratie en de onderwijsinspectie, en de leden van het dagelijks bestuur van het steunpunt. De stuurgroep kan ook beslissen om externe experts aan te stellen die mee advies kunnen verstrekken. Gelet op de brede samenstelling van het universitaire steunpunt zullen die externe experts in het buitenland gezocht moeten worden. Terzijde wil ik toch ook meegeven dat de pedagogische begeleidingsdiensten, de Vlaamse ScholierenKoepel en de Vlaamse Onderwijsraad al deel uitmaken van de stuurgroep die de haalbaarheidsstudie opvolgt. Er is dus een maximale betrokkenheid.

Er zal ook een externe expertgroep worden opgericht, waarin er een ruime vertegenwoordiging zal zijn van de onderwijsverstrekkers via de pedagogische begeleidingsdiensten. Ook met die groep willen we de mogelijkheid besproken zien om die centraal ontwikkelde kerntoetsen te complementeren met items die zij zelf ontwikkelen, op voorwaarde dat daarbij de vereisten op het vlak van kwaliteit en haalbaarheid niet in het gedrang komen. Zo blijft het resultaat op de kerntoetsen wel vergelijkbaar, maar is er mede-eigenaarschap, opnieuw met de bedoeling om het draagvlak zo groot mogelijk te houden.

Verder heb ik voor de kerstvakantie mijn akkoord gegeven opdat we zouden deelnemen aan het project Centre for Educational Innovation and Research van de OESO. Het doel van dat project is de ondersteuning in het opbouwen van een grotere betrokkenheid van de belangrijkste middenveldorganisaties bij een belangrijke onderwijshervorming.

Tot slot wil ik nog even meegeven hoe we zullen waken over het correct afnemen van de toetsen en het gebruik van de resultaten. Met het woord 'gestandaardiseerd' bedoelen we natuurlijk niet alleen de gestandaardiseerde ontwikkeling, maar natuurlijk ook het gestandaardiseerd afnemen van die toets, een gestandaardiseerde verwerking van de resultaten en analyses die ook gestandaardiseerd zijn. Een toets op zulke schaal gestandaardiseerd laten verlopen, betekent natuurlijk ook een grote logistieke uitdaging. Deze vraag wordt ook verder aangepakt in het kader van die haalbaarheidsstudie. Belangrijk is dat ik kort na de oplevering van de haalbaarheidsstudie ook werk maak van een bestek voor de aanbesteding van een digitaal toetsenplatform. Via dat platform kan het afnemen van de toets digitaal en dus al in grote mate gestandaardiseerd verlopen. Ook de verwerking van de resultaten kan zo grotendeels geautomatiseerd verlopen. Dat laat ook toe dat leerlingen en scholen zo snel mogelijk na het afnemen van de toets feedback kunnen krijgen.

De scholen zullen ook daadwerkelijk aan de slag moeten gaan met de resultaten. Het steunpunt zal dan ook de opdracht hebben om de effecten van de introductie

van die centrale toetsen te monitoren. Elke school zal een schoolfeedbackrapport krijgen, met daarin de eigen resultaten, vergeleken met de resultaten van een selectie van andere, vergelijkbare scholen. Zo kunnen scholen zichzelf dus echt een spiegel voorhouden: waar doet een school het goed, doet ze het beter in vergelijking met vergelijkbare andere scholen? Wel is het belangrijk – en dat is natuurlijk de bekommernis omtrent datageletterdheid – dat het schoolfeedbackrapport voldoende toegankelijk en leesbaar is, zodat het ook daadwerkelijk wordt gebruikt in het kader van de interne kwaliteitszorg van de school. Net om dat mogelijk te maken, zullen we natuurlijk ook inzetten op een versterking van die datageletterdheid, in eerste instantie bij de directies, bij de schoolleiders, maar ook bij de leerkrachten.

Wat de internationale onderzoeken betreft: ik denk dat het zinvol zal blijven om ons in internationaal perspectief te meten met andere landen. Het systeem dat we nu op poten zetten, is er eigenlijk om ervoor te zorgen dat we onszelf een spiegel kunnen voorhouden, om de scholen een instrument te bieden waardoor ze zelf kunnen evalueren welke leerwinst ze boeken en op welke domeinen ze het goed of minder goed doen ten opzichte van vergelijkbare scholen. Dat is één zaak. Een tweede zaak is natuurlijk de vraag hoe ons onderwijs in zijn totaliteit internationaal scoort. Die zullen we hiermee niet beantwoorden, dus daarvoor blijven we natuurlijk aangewezen op die internationale onderzoeken Programme for International Student Assessment (PISA) en Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS). Het blijft natuurlijk wel een opdracht, denk ik, om onszelf daar internationaal te gaan vergelijken.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel voor het antwoord. Collega Daniëls, u stelt dat er slechts om de vier jaar daadwerkelijk een mogelijkheid is om daarnaar te peilen. Dat las ik toch, of dat had u in uw betoog aangegeven. Ik stel echter vast dat dat toch wel veel meer dan om de vier jaar gebeurt. Er zijn de jaarlijkse peilingen, waarover er ook informatie wordt gegeven. U zei dat er maar om de vier jaar data beschikbaar zijn.

Minister, wat ik toch ook heb geleerd uit de coronacommissie, is dat Vlaanderen eigenlijk de eerste regio is waar uit onderzoek kon worden vastgesteld dat er een leerachtstand is bij onze leerlingen. Dat wil dus wel zeggen dat er data beschikbaar zijn waarop er onderzoek kon gebeuren. Stellen dat er helemaal niets is, vind ik dus wat overdreven.

Minister, we maken ons toch wel wat zorgen. Ik denk dat deze toetsen voor u en uw fractie twee doelstellingen hebben. Aan de ene kant wordt er gedacht aan kwaliteitsbewaking. Ik denk dat dat ook de afspraak was, dat dat ook onze lezing van het regeerakkoord is, namelijk dat er proeven worden opgemaakt die gestandaardiseerd, genormeerd en gevalideerd zijn en waardoor we scholen inderdaad een methodiek, handvatten kunnen geven om aan kwaliteitsbewaking te doen. Dat is een instrument om kwaliteitszorg mogelijk te maken. Het is echter iets anders als men die testen ook gaat gebruiken om studieoriëntering te organiseren, om leerlingen individueel een score te geven, te testen. Ik zou daar dus graag duidelijkheid over hebben: wat is de prioritaire zaak in dezen? Wat wil men bereiken met die proeven?

Gisteren bleek uit de pers heel duidelijk dat er steeds meer wordt gebruikgemaakt van bijlessen. Mensen gaan onderzoeken hoe ze hun kind kunnen laten bijscholen, een problematiek die wellicht wordt versterkt door corona. Wat ik echter ook heb onthouden, en wat Pedro De Bruyckere ook aangaf, is dat er in andere landen waar er centrale toetsen bestaan, ook meer wordt gebruikgemaakt van bijlessen om net beter te kunnen scoren op die toetsen. Onze fractie heeft toch wel enig voorbehoud

wat dat 'teaching to the test' betreft. Ik kende graag uw visie daarop. Hoe kan men dat beperken?

Wij vinden het ook nog altijd belangrijk dat de klassenraad het eindoordeel kan vellen over een leerling. Het kan niet zijn dat een gestandaardiseerde, genormeerde of gevalideerde proef in de plaats gaat treden van de beslissing van een klassenraad. Voor ons is dat toch wel nog altijd het meest cruciale.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel. Ik was net een bedenking aan het maken. We hebben hier een lang onderwijsbegrip, waarvoor we nog geen afkorting hebben: de gestandaardiseerde, genormeerde, gevalideerde net- en koepeloverschrijdende proeven. Ik stel voor 'G³NKOP's' te gebruiken. Dan hebt u daar meteen al een afkorting voor.

Collega Vandromme, alle gekheid op een stokje, ik heb 'internationale toetsen' gezegd. Die zijn er om de vier, vijf jaar. Ik heb uiteraard ook gesproken over de koepeltests en dergelijke meer. Die gebeuren wel jaarlijks en periodiek. Ik had het dus wel degelijk over internationale proeven.

Collega's, ik hoor regelmatig dat de onderwijstijd beperkt is. Als er dus onderwijstijd wordt gebruikt om proeven af te nemen, en die proeven gebeuren uiteraard bij individuele leerlingen, dan roep ik op om die gegevens dan ook maximaal te gebruiken. Het zou toch raar zijn dat een leerling een genormeerde, gevalideerde en gestandaardiseerde koepel- en netoverschrijdende test aflegt, die dus wetenschappelijk en door onderwijsverstrekkers op inhoud is gevalideerd, en dat we dan aan leerkrachten gaan zeggen dat ze die info niet mogen gebruiken naar aanleiding van die klassenraad. Dat lijkt me echt zeer raar. Het is uiteraard de klassenraad die die gebruikt, met alle andere info, maar het lijkt me niet meer dan normaal dat men die info – want het is natuurlijk een leerling die dat invult – gebruikt. Uiteraard kan die klassenraad autonoom optreden, dat is geen computer, maar ik neem dan ook aan dat die klassenraad niet onder druk staat van een of andere instantie om geen C- of B-attesten te geven en dergelijke meer. Daar moeten we dan toch ook over waken. Dat terzijde, maar ik wou dat toch nog even meegeven.

En inderdaad, de info op Vlaams niveau lijkt me interessant. Maar ik ben er blij om, minister, dat je als school – en dat gebeurt nu ook bij de peilingsproeven en de parallelproeven, voor wie ze aanvraagt – nu een benchmark hebt. Als school kun je wel denken dat je goed bezig bent – en velen zijn ook goed bezig –, maar, collega's, de eerlijkheid gebiedt ons ook te zeggen dat we het in de collectiviteit niet zo goed doen, toch niet op basis van de laatste internationale toetsen. Dan denk ik dat het wel goed is dat scholen inderdaad een rapport krijgen. Minister, op dat vlak wil ik toch nog oproepen dat dat rapport zo lees- en begrijpbaar mogelijk is. Met andere woorden: wat kan men erin lezen, wat kan men er niet in lezen? Dat is een belangrijk punt om mee te geven aan scholen. Tot daar mijn bijkomende bekommernissen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik weet natuurlijk dat we van ver komen, in die zin dat verschillende koepels hun eigen instrumenten hadden. We moeten dus echt die brug over en naar een Vlaanderenbrede aanpak evolueren. De terughoudendheid die blijft bestaan, die proberen we maximaal weg te masseren, in de hoop dat we iedereen ervan kunnen overtuigen dat dit niet alleen nuttig is, maar ook nodig, en dat we eindelijk moeten doen wat men in het buitenland al lang doet. Wij zijn de enigen die nog links rijden, al de anderen rijden rechts. Het wordt tijd om na te denken of rechts rijden misschien niet zinvoller is.

Wat gaan we uiteindelijk met die resultaten doen? Ik denk dat we eenieder de mogelijkheid moeten bieden om dat te kunnen aanbieden als mogelijk instrument voor individuele oriëntatie. Ik denk dat die vraag in hoofdte van de leerlingen en de ouders ook wel zal rijzen en ik zou hun dat nu niet bij voorbaat willen onthouden.

Is dit dan een decisief instrument voor de klasraden om te gaan oordelen over de overgang naar een volgend jaar? Neen, dat is natuurlijk niet de bedoeling. Daar blijft de autonomie van de klasraden overeind. Ook met oog op het draagvlak zou het onverstandig zijn om dat zo te gaan organiseren. Ik hoop vooral dat we nu definitief die nieuwe weg zijn ingeslagen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik wil nog kort even stellen dat onze fractie zeker altijd bezorgd blijft over de kwaliteit van ons onderwijs en ook de nood ziet aan extra instrumenten om te gaan meten waar het probleem precies ligt. Kwaliteitszorg is voor ons dus zeker een prioriteit. Toch benoemen we ook graag de bezorgdheid die u daarnet ook aanhaalde en houden we op dat vlak toch graag de vinger aan de pols, zodat die informatie bewaakt blijft. We willen zeker niet dat er rankings van scholen ontstaan die dan gebruikt worden om het onderwijs in kaart te gaan brengen. Dat is het laatste wat we willen.

Nog een laatste bedenking: ik denk dat we er alles aan moeten doen om scholen, zoals u ook al aangaf, goed datageletterd te maken, zodat ze aan de slag kunnen met de informatie die dan verzameld wordt via de gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde proeven – ik had de afkorting niet genoteerd.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel voor dat stukje dictee, collega Vandromme: G³NKOP. Dat is bij deze geregeld.

Minister, bedankt. Ik roep eigenlijk alle partners op, zowel de wetenschap als de koepels, om hier gestaag aan verder te werken, met een open blik en met de bedoeling om op Vlaams systeemniveau info te hebben en om scholen valide info te geven om aan hun onderwijskwaliteit te werken en daar zicht op te hebben. Dat kan voor iedereen alleen maar winst opleveren, leerwinst in dezen. Ik vraag ook dat iedereen zich bewust wordt van zijn rol in dit verhaal en dat we de debatten van vroeger achter ons laten. Maar inderdaad, de gevaren uit het buitenland, waar men soms echt is doorgeslagen, die mogen we niet meenemen, al vrees ik daar niet echt voor, net vanwege onze Vlaamse nuchterheid.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de centra leren en werken (CLW's) versus duaal leren
– 961 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de inkanteling van het stelsel leren en werken in duaal leren
– 1088 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de verschillende stelsels van leren en werken, en de omvorming ervan tot duaal leren
– 1103 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): De centra leren en werken (CLW's) hebben vandaag van zich laten horen. Ik vermoed dat jullie de mail ook ontvangen hebben met de uitleg over de actie die ze vandaag voeren. Ik ben vandaag even langsgeslagen in Kortrijk, in het lokale CLW, en heb even geluisterd naar de bezorgdheden van de leerkrachten en leerlingen, weliswaar op veilige afstand. Ze maakten vooral veel lawaai. Maar goed, mijn concrete vraag.

Met de introductie van duaal leren werd er ook beslist om het stelsel van leren en werken te laten uitdoven. Duaal leren biedt uiteraard heel wat mogelijkheden, maar ondertussen groeit de bezorgdheid over de doelgroep van leren en werken, die bij de uittekening volgens heel wat CLW's vergeten werd.

De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) wijdde ondertussen al enkele adviezen aan de plannen rond de mogelijke inkanteling. In het meest recente advies van begin december herhaalt de Vlor nogmaals zijn bezorgdheid over de huidige doelgroep van jongeren in het stelsel leren en werken. Ook de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) gaf eerder al gelijkaardige aandachtspunten mee.

Er zijn al een aantal evaluaties geweest en op basis daarvan stelde ik in de commissie Onderwijs van 9 januari 2020 een vraag om uitleg over de nakende inkanteling. U beloofde toen dat u de vinger aan de pols zou houden en samen met de relevante actoren in dit dossier ook zou bijsturen en ingrijpen waar nodig.

De discussie over de toekomst van de doelgroep van leren en werken stelt zich ondertussen echter steeds scherper, omdat de uitrol van duaal leren vanaf het schooljaar 2021-2022 samenvalt met de modernisering van het secundair onderwijs. Vanaf dan kunnen er ook duale opleidingen op niveau van de tweede graad georganiseerd worden. De onrust in de centra leren en werken groeit door de onzekerheid over een langetermijnperspectief voor hun doelgroep, als leren en werken zou uitdoven en duaal leren, zoals nu bepaald is in de regelgeving, onveranderd wordt uitgevoerd.

We horen dat er voorstellen op tafel liggen, maar er zijn op verschillende vlakken wel wat knelpunten, minister, en wel op drie vlakken. Eerst en vooral moeten de centra leren en werken de nodige flexibiliteit kunnen blijven behouden. Alleen zo kunnen ze het broodnodige maatwerk voor deze leerlingen leveren. Die flexibiliteit

is er in het huidige stelsel duaal leren niet voldoende volgens de opleidingsverstrekkers.

Verder voorziet het stelsel leren en werken vandaag verschillende kwalificatiemogelijkheden, waarbij leerlingen via de combinatie van een certificaat met algemene vorming een diploma kunnen behalen, ongeacht de opleiding waarbinnen het certificaat werd verworven. Duaal leren maakt dan weer een striktere koppeling tussen de algemene vorming en beroepsgerichte vorming, alvorens een onderwijskwalificatie uit te reiken. Opleidingsverstrekkers wijzen in de huidige context op de ruime mogelijkheden tot het uitreiken van deelcertificaten en missen dit in het duaal leren.

En ten slotte moet ook de financiering herzien worden. Het gaat dan zowel om omkadering en werkingsmiddelen als om infrastructuur. De centra botsen op hun limieten als het voltijds engagement gerealiseerd moet worden.

Ongetwijfeld bent u ook bezorgd om deze groep leerlingen, minister, en wilt u alles in het werk stellen om de ongekwalificeerde uitstroom te zien dalen. Daarom deze vragen.

Hoe staat u tegenover de vele vragen en bezorgdheden over deze beoogde inkanteling?

Welke maatregelen zult u nemen om deze bezorgdheden weg te nemen en om er vooral voor te zorgen dat de mogelijke inkantelingsoperatie geen verhoging van ongekwalificeerde uitstroom teweeg zal brengen?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik heb een gelijkaardige vraag, mevrouw Vandromme heeft de context al geschetst.

De problematiek is al meermaals aangekaart, onder andere in de commissievergadering van 5 maart. U antwoordde toen op onze vraag om uitleg dat u zich inderdaad geëngageerd had om met de stakeholders een aanpak te bespreken voor jongeren die nog niet klaar zijn voor duaal leren. U zei dat u besepte dat dat er vandaag wel heel veel zijn, en dat we een vrij ingewikkelde systematiek en structuur hebben, met de aanloop, met het leren en werken, met het deeltijds beroepssecundair onderwijs, met de naadloos flexibele trajecten (NAFT's) en met duaal leren.

U zei nog: "We willen kijken hoe we dat allemaal goed op elkaar kunnen afstemmen, zodat we klaarheid scheppen, en dat we er vooral ook voor zorgen dat we zo maximaal mogelijk definiëren welke doelgroep bediend moet worden door welk systeem. Hoe zorgen we ervoor dat die effectief aan het werk worden gezet? Die NAFT-systemen, die dan wel onder Welzijn vallen, moeten dan ook openstaan voor de toebedeling in die structuur. We moeten echt kijken wie ervoor gaat zorgen welke doelgroep effectief wordt begeleid, en met welke finaliteit."

U had dus wel oren naar de bezorgdheden, minister. *(Het geluid weg.)*

In bovenstaande uitspraak geeft u te kennen dat u het probleem erkent dat een grote groep jongeren uit de boot dreigt te vallen en dat u de systemen zult afstemmen op elkaar na overleg met alle betrokkenen. Hoe is dit sindsdien geëvolueerd? Welke bijsturingen zijn sindsdien voltrokken of liggen nog in het verschiet?

Zal de Vlor in dezen nog de kans krijgen om met u in overleg te treden?

Kunt u een overzicht geven van wat momenteel bestaat aan verschillende trajecten en hoe die zullen evolueren in de toekomst?

Hoeveel leerlingen zitten in de verschillende stelsels die vandaag bestaan? Voor welke van deze groepen leerlingen verwacht u problemen van voortijdige uitval, zonder aanpassing van de systemen waarvan sprake?

We vernemen dat betrokken jongeren brieven krijgen waarin staat dat ze het aantal toegelaten werkuren overschrijden, maar die uren passen natuurlijk in hun opleiding en zouden geen impact mogen hebben op hun groeipakket. De afstemming tussen de RVA, de RSZ en het onderwijs blijkt niet gestroomlijnd. Eveneens vraagt de RVA terugbetaling van tijdelijke werkloosheid voor schooldagen. En er ontstaan discussies naar aanleiding van afstandsonderwijs. Kent u deze problemen? Worden die verholpen? Het zou jammer zijn mocht de eindconclusie zijn dat leerlingen gewoon niet betaald zouden worden voor de lockdownperiode.

Dat is nog een bijkomende vraag naast de bezorgdheden voor de kwetsbare jongeren en de bezorgdheden aangekaart deze morgen op de actie, namelijk de flexibiliteit, de kwalificatie en de financiering.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Mijn beste wensen, waarde collega's. Dat het een beter jaar mag worden dan het vorige. Ik kijk ernaar uit om jullie zo snel mogelijk in levenden lijve te ontmoeten.

De centra voor deeltijds onderwijs luiden de alarmbel. Ik heb vanmorgen ook een brief ontvangen waarin ze hun zorgen de nodige kracht bijzetten. Dat is niet het eerste dat ik daarvan hoorde. Ik ben al gecontacteerd door een aantal directies en de Vlor heeft zich in het verleden ook al kritisch uitgelaten over de inkanteling van het stelsel leren en werken in het stelsel duaal leren.

De Vlor pleit al enige tijd voor een complementair aanbod van de leerwegen, waarin alle jongeren hun plaats kunnen vinden, want op dit moment bereiken het stelsel leren en werken en duaal leren verschillende jongeren. Het duaal leren is een goede leerweg voor jongeren die arbeidsrijp zijn en hun vak willen leren op de werkvloer. Het stelsel leren en werken is, met zijn modulair systeem, veel beter geschikt voor jongeren die meer tijd nodig hebben om hun vakken algemene vorming af te leggen maar intussen wel al verder kunnen leren inzake hun praktijkvakken via een werkinvulling. Hier komen veel jongeren in terecht met een hoog risico op schoolmoeheid en die sowieso meer nood hebben aan maatwerk. Zij passen niet in het reguliere schoolstelsel.

Vandaag zitten 8500 leerlingen in het systeem deeltijds beroepsonderwijs, dit ten opzichte van het eerder bescheiden succes van duaal leren. Het is echt wel de moeite dat we ons buigen over de zorgen van de leerlingen en leerkrachten in het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso). Als we het dbso inkantelen in het duaal leren, gooien we de flexibiliteit van het modulair systeem overboord en ruilen het in voor een meer rigide graadsysteem en een strikte koppeling tussen de vakken algemene vorming en praktijkvakken. Dit is technisch, maar belangrijk.

Vroeger kon men voortgaan op basis van beroepskwalificatie zonder de onderliggende onderwijskwalificaties te halen. Dat is nu nog maar beperkt mogelijk tot op het niveau van de derde graad. Jammer genoeg zijn heel veel van de hoog aangeschreven beroepskwalificaties ingeschaald in onderwijskwalificatie 4, een specialisatiejaar, waardoor er slechts een instap mogelijk is voor leerlingen die na zes jaar alvast hun onderwijskwalificatie gehaald hebben. De centra voor leren en werken schatten zelf – afhankelijk van het profiel – in dat tussen 60 en 80 procent van het publiek niet terechtkan in dat duaal systeem.

Ik heb nog een vraag over de uitwerking van de aanloopstructuur. Dat zou een apart onderwijstraject zijn zonder kwalificatiemogelijkheden, waarbij de focus ligt

op het arbeidsrijp maken van de jongeren. Dat betekent dat nogal wat leerlingen gaan verschijnen in die aanloopstructuur en daar niet meer gaan uit geraken en dan afhaken. De bezorgdheid van de centra voor deeltijds onderwijs (CDO's) is dat de ongekwalificeerde uitstroom alleen maar gaat toenemen. De conclusie voor ons is dat het stelsel leren en werken jongeren de kans geeft om toch een diploma te halen door goede opvolging van de centra, door maatwerk en door het modulair systeem. We vrezen dat heel veel van de expertise van het deeltijds beroepssecundair onderwijs omtrent het onderwijzen van kwetsbare jongeren verloren zal gaan.

Nog een laatste probleem dat de centra aankaarten, is dat van de financiering. Vandaag worden zij gefinancierd als deeltijds onderwijs, terwijl men in het systeem van duaal leren voltijds onderwijs moet aanbieden voor de helft van het geld.

Minister, hebt u reeds overleg gehad met de Vlor en de CDO's over hun bezorgdheden?

Zult u een evaluatie organiseren van het stelsel leren en werken?

Zult u, na kennisneming van de adviezen van de Vlor en de open brief van de CDO's, de inkanteling van het stelsel leren en werken in duaal leren on hold zetten?

Bent u bereid na te denken over een nieuw systeem voor de inkanteling van het dbso dat de modulaire werking wel behoudt?

Wat zult u doen om de ongekwalificeerde uitstroom, die nog steeds zeer hoog is in Vlaanderen, tegen te gaan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is natuurlijk niet onbegrijpelijk dat vernieuwing en hervorming wat bezorgdheden en weerstanden oproepen. In dezen hebben we al ettelijke jaren terug een bepaalde weg gekozen.

Bij de eerste conceptnota duaal leren in 2015 werd reeds de ambitie geuit om het duaal leren uit te bouwen tot een volwaardig kwalificerende leerweg.

In de daaropvolgende conceptnota werd duidelijk aangegeven dat dit duaal leren gepaard ging met een inkanteling van het huidige stelsel voor leren en werken. Die doelstelling is ook zo opgenomen in het decreet dat in 2018 daarover werd goedgekeurd en sinds vorig schooljaar in werking is getreden.

Waarom heeft men gekozen voor dat duaal leren? Verschillende partijen wilden het potentieel van alternerend leren benadrukken en uitbreiden naar een ruimer aanbod studierichtingen, met als uitdrukkelijke bedoeling een opwaardering van deze leerweg. Daarnaast leerde de evaluatie van het decreet Leren en werken dat er binnen dat huidige stelsel knelpunten werden vastgesteld die moesten worden bijgestuurd.

Bij de uitwerking van duaal leren werden twee sporen bewandeld: een uitbreiding van het alternerend leren en een doorstart van het leren en werken.

De bezorgdheden die leven over de inkanteling van leren en werken in duaal leren, zijn natuurlijk bekend. Ik heb die al trachten te beantwoorden in een mededeling die ik samen met minister Crevits heb bezorgd aan de Vlaamse Regering op 18 december 2020.

De uitwerking van dat duaal leren is steeds opgevat als een stapsgewijs proces, zowel voor de introductie van nieuwe duale structuuronderdelen als voor de inkanteling van het leren en werken.

Het decreet geeft mee dat er een omzettingsskalender moet worden uitgewerkt. Deze omzettingsskalender laat toe om fijnmazig te werk te gaan en niet met al te grote schokken om leerlingen voldoende overgangsmaatregelen te bieden in deze omzetting van leren en werken naar duaal leren. De omzetting zal in de praktijk zichtbaar worden vanaf het schooljaar 2022-2023, maar volgend schooljaar worden in een backoffice, dus op het niveau van het schoolbeleid, al beleidsmatige beslissingen genomen.

De omzetting start op het niveau van de tweede graad: een aanbod dat vandaag nog volop wordt uitgebreid met het oog op deze omzetting. Het is dit aanbod dat voor een groep jongeren die vandaag in leren en werken instromen zonder een getuigschrift van de tweede graad, in de toekomst een goed alternatief moet bieden.

Naast de verduidelijking van het verder uitbouwen van deze opleidingen op niveau van de tweede graad, verduidelijkt de mededeling van minister Crevits en mezelf de ambitie met betrekking tot de aanloopfase. Duaal leren is in de eerste plaats bedoeld voor jongeren die beschikken over de nodige arbeidsrijpheid, net zoals de arbeidsdeelname van jongeren vandaag binnen het stelsel voor leren en werken. Om jongeren tot een goede mate van arbeidsrijpheid te brengen, zijn er vandaag al initiatieven binnen het stelsel voor leren en werken die we overnemen in het brede kader van duaal leren.

Heel concreet voorzagen we in 2018 al in een regelgevend kader voor de zogenaamde aanloopfase. Deze aanloopfase is geen duaal leren, maar zorgt wel voor een prima voorbereiding daarop. Het biedt jongeren immers een eerste kennismaking met een arbeidsmarkt en maakt gebruik van elementen van het standaardtraject van duale structuuronderdelen.

Over wat er vandaag allemaal bestaat aan ondersteuningssystemen binnen leren en werken, kan ik betrekkelijk kort zijn: door een rationalisatie bestaat daar vandaag ook maar een decretaal kader: de aanloopcomponent. Deze aanloopcomponent heeft eenzelfde doel als de toekomstige aanloopfase. Het zal dan ook de inkanteling van leren en werken op dat vlak vereenvoudigen.

Wat betreft concrete cijfers: in december 2020 was bijna 27 procent van de betrokken jongeren aan het werk in het stelsel voor leren en werken en 12 procent van de jongeren was klaar voor een tewerkstelling, maar had nog geen werkplek gevonden of was nog niet opgestart, bijvoorbeeld om administratieve redenen.

Dat wil zeggen dat 39 procent van de jongeren dus in te schakelen is in een traject naar tewerkstelling en dan ook meteen een plek zou moeten vinden in het duaal leren. Daarnaast is 31,5 procent opgestart in een aanloopcomponent en staat ook daar nog 11 procent van de jongeren klaar om op te starten.

De voorziene aanloopfase zou dus voor 42,5 procent van de jongeren een afdoend antwoord moeten bieden in de overgang van leren en werken naar duaal leren.

De overige 18,5 procent jongeren is divers qua samenstelling: een kleine 3 procent zit in een NAFT-traject onder toezicht van het beleidsdomein Welzijn, een groep jongeren moet nog worden gescreend en een groep jongeren moet nog worden geregistreerd. Daar hebben we in dit verhaal minder gegevens over.

Het klopt dus dat duaal leren niet voor iedere jongere uit het huidige leren en werken het aangewezen traject zal zijn, net zoals de arbeidsdeelname vandaag ook maar voor 30 tot 40 procent van de jongeren het aangewezen traject was. Net daarom is er van bij aanvang steeds meegegeven dat de aanloopfase het sluitstuk van de puzzel is.

Tot slot zijn er ook de NAFT-trajecten voor jongeren die noch arbeidsmarktrijp noch arbeidsbereid zijn en die tijdelijk nood hebben aan een NAFT.

Ik maak even de sprong naar de idee over het kwalificeren binnen de aanloophase en duaal leren. Ik verwijs daarvoor ook naar de onderwijsinspectie en de rapportering in 2013 en de aanbevelingen die de onderwijsinspectie toen heeft geformuleerd. Dat was een rapport van hun Onderwijsspiegel, met een sterke focus op het stelsel voor leren en werken. Daar stelde men in de debatfiches de uitdrukkelijke vraag tot reflectie over kwalificeren bij een niet-geïntegreerd doorlopen van een opleiding, dus kwalificeren vanuit een ondersteunend traject. Die vraag is vandaag ook mee opgenomen in de mededeling onder de noemer 'kwalificeren in de aanloophase'. Daar waar er in 2013 al vragen bij werden gesteld, zien we vandaag dezelfde moeilijkheden bij het voorzien van kwalificaties in de aanloophase.

We sluiten het op zich nog niet uit, maar de praktijk van ontwikkelcommissies wijst uit dat het in veel gevallen niet mogelijk is een kwalificatie met enig civiel effect uit te reiken. Dat civiel effect moet wel primeren: je moet er iets mee kunnen doen en het moet gevalideerd en geapprecieerd worden. Die kwalificatie moet iets betekenen in een samenleving. Een civiel effect wordt ook enkel maar gerealiseerd wanneer er een gelijkwaardigheid is tussen uitgereikte kwalificaties, ongeacht het onderwijsniveau waarbinnen die worden uitgereikt. Dat betekent dat een diploma secundair onderwijs moet worden gekoppeld aan een bepaalde beroepsgerichte vorming. Het is enkel maar door dergelijke garanties dat we ervoor kunnen zorgen dat de brede samenleving geen onderscheid meer maakt tussen onderwijsniveaus waar een kwalificatie wordt uitgereikt. Dat onderscheid wordt vandaag jammer genoeg nog wel gemaakt.

Er is ook nog een praktische vraag naar afstemming met het groeppakket en met RVA/RSZ. Die zijn onze administratie goed bekend. Momenteel is het Departement Onderwijs en Vorming samen met de collega's van het beleidsdomein Werk volop aan het werk om deze afstemming nog scherper te krijgen zodat er voor jongeren volle transparantie is. We hebben gecommuniceerd over deze uitdagingen via Schooldirect en op de speciale coronawebpagina's van de website.

Wat betreft uw verwijzing naar mijn beleid rond vroegtijdig schoolverlaten, geef ik graag mee dat we beide onderwerpen, duaal leren en vroegtijdig schoolverlaten, niet in één adem willen noemen. Duaal leren is een volwaardige leerweg die een antwoord kan bieden op jongeren die gebaat zijn bij een andere vorm van leren en op die wijze net vroegtijdig schoolverlaten kan voorkomen.

Maar net zoals de modernisering van het secundair onderwijs, het decreet Leerling-begeleiding enzovoort is dat ook een preventieve doelstelling. Duaal leren is echter niet opgezet als een soort compenserende leerweg binnen een beleid van vroegtijdig schoolverlaten. Door die associatie zou je de ambitie van het duaal leren sterk ondergraven. Het zou eruitzien als een laatste redmiddel. Wat betreft het vroegtijdig schoolverlaten zelf: in de beleidsnota sprak ik mijn engagement uit om het te reduceren en te compenseren. Uiteraard wil ik daar in de eerste plaats preventief tewerk gaan door in andere beleidsmaatregelen rekening te houden met voorspellers van vroegtijdig schoolverlaten. Maar er zijn ook meer recente en concrete acties die ik ondertussen al nam. Zo moeten de acties in het kader van corona zoals de zomerscholen en taalstimulerende activiteiten ook worden begrepen als ondersteuning om vroegtijdige schooluitval te voorkomen.

Daarnaast zijn er sinds dit schooljaar 'transitietrajecten'. Dat zijn trajecten waarbij leerlingen uit de tweede en derde graad voltijds beroepssecundair onderwijs ondersteuning krijgen bij het behalen van hun onderwijskwalificatie en hun overstap naar een vervolgopleiding of arbeidsmarkt. Dat is een project van het Departement Onderwijs en Vorming in samenwerking met ESF.

Het beleid dat uitgezet wordt, is uiteraard in de eerste plaats een aanpak voor heel Vlaanderen. Maar gezien de grote verschillen tussen regio's en gezien het lokale karakter van sommige uitdagingen, werken we via de netwerken Samen tegen Schooluitval ook op provinciaal niveau. De netwerken Samen tegen Schooluitval hebben de opdracht om de actoren van onderwijs, welzijn en werk te mobiliseren. Zij werken aan de hand van een lokale omgevingsanalyse aan de lokale noden en kansen, zij werken een lokaal actieplan uit dat de bestaande initiatieven versterkt, en zij implementeren de acties lokaal. Dat onder begeleiding en met ondersteuning van de netwerkcoördinator die de Vlaamse overheid subsidieert: één voltijdequivalent (vte) per provincie en voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

De coronacrisis grijp ik aan om met de vertegenwoordigers van de centra voor basiseducatie (CBE's), de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) en het personeel na te gaan hoe we het volwassenenonderwijs aantrekkelijker kunnen maken en de deelname kunnen verhogen door de brede waaier van opleidingen in de CBE's en CVO's actiever te promoten. We denken aan een campagne. Het volwassenenonderwijs krijgt een duidelijke plaats in het relanceplan van onderwijs. Dat is misschien een opportuniteit voor het volwassenenonderwijs om zichzelf aan te dienen aan het publiek, dat misschien het bestaande aanbod onvoldoende kent. Dit is toch wel het moment waarop veel mensen gezien de economische onzekerheid zich afvragen of zij nog wel optimaal geschikt zijn voor de arbeidsmarkt, gelet op de gewijzigde noden en omstandigheden. Van die opportuniteit willen wij gebruikmaken om ook de brede waaier van opleidingen bekend te maken en om ook even te kijken in welke mate het aanbod zichzelf ook moet aanpassen.

In het relanceplan volwassenenonderwijs zal ook aandacht zijn voor de groep vroegtijdige schoolverlaters. Degenen die vanuit het technisch of beroepssecundair onderwijs de overstap hebben gemaakt, verleid door de aantrekkelijke condities op de arbeidsmarkt zoals die er zijn in een tijd van economische overvloed, dreigen nu wel het eerste slachtoffer te worden. Zonder diploma zijn weg moeten zoeken op een gewijzigde arbeidsmarkt, is heel moeilijk. Hen wil ik aanmoedigen om via een tweedekansleerweg alsnog hun diploma secundair onderwijs of getuigschrift te behalen. De cijfers tonen aan dat er een toename is van het aantal vroegtijdige schoolverlaters die een tweede kans wagen via de Examencommissie secundair onderwijs of het secundair volwassenenonderwijs.

Het gaat om een derde van de vroegtijdige schoolverlaters. Wij hebben die cijfers op onze website staan: <https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/nl/samen-tegen-schooluitval/vroegtijdig-schoolverlaten/cijfers-over-schooluitval>. Je ziet daar dat er toch wel wordt op ingespeeld. De Examencommissie secundair onderwijs ontwierp deze zomervakantie een digitale infosessie. Dat wil zeggen dat jongeren niet meer tot Brussel moeten komen voor hun verplichte infosessie, maar dat het kon gebeuren van thuis uit. Op die manier verwachten we meer jongeren te bereiken.

Tot slot: jongvolwassenen die het onderwijs vroegtijdig verlaten hebben maar zich ondertussen wel de competenties van een beroep hebben eigen gemaakt, kunnen via een alternatieve weg, met hun elders verworven competenties bij een EVC-testcentrum terecht. Sinds september 2020 worden er voor een negental beroepen op diverse plaatsen in Vlaanderen EVC-trajecten ingericht. Dat kan bijvoorbeeld voor kinderbegeleider, heftruckchauffeur, uitbener-uitsnijder, medewerker groenen tuinaanleg, gids, onderhoudsmecanici of fitnessbegeleider. Het aantal trajecten wordt de komende jaren nog uitgebreid, ook naar andere sectoren. In een EVC-testcentrum kunnen mensen de verworven competenties laten beoordelen om zo alsnog een beroepskwalificatie verwerven. Wie er niet in slaagt om alle competenties van het beroep tijdens de proef te bewijzen, krijgt een bewijs van competenties voor die onderdelen van het beroep die wel verworven zijn. Dat leidt tot vrijstellingen voor de opleiding in het volwassenenonderwijs, waardoor die

persoon makkelijker een verkort traject kan starten en waartoe die persoon wordt aangemoedigd.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel, minister, voor het heel uitgebreide antwoord. Ik denk dat er heel veel mensen momenteel aan het luisteren zijn in de verwachting van wat nieuws over de plannen van duaal leren. Over de partijgrenzen heen zij wij daar allemaal mee bezig. Duaal leren is een sterk merk en wij moeten er alles aan doen om dat ook zo te houden. U had het over de mededeling die u samen met minister Crevits opstelde, waarin staat dat wij op zoek moeten gaan naar een veilige haven voor elke leerling. Maar als niet alle leerlingen leren en werken terechtkunnen in duaal leren of in de aanloophase, waar kunnen zij dan wel terecht? Natrajecten zijn geen oplossing voor die leerlingen die niet arbeidsrijp of arbeidsbereid zijn. Je moet als leerling toch wel ergens ingeschreven zijn om daar een beroep op te kunnen doen en je te kunnen inschrijven in een centrum voor leren en werken.

Mijn tweede opmerking gaat over de groenpluk. Ik denk, eerlijk gezegd, dat er door corona effectief minder mensen weggeplukt worden uit de scholen. Er zullen minder jobaanbiedingen zijn. Ik hoor u graag zeggen dat de aanloophase niet echt deel uitmaakt van duaal leren. Als ik het zelf moet uitleggen aan mensen die helemaal niet mee zijn in de structuur, dan spreek ik over een aanloop nemen om in een bad te springen vol werkervaringen. Als je daarvoor nog niet klaar bent, dan kun je in die aanloophase toch al heel wat competenties opdoen. De ontwikkelcondities geven aan dat het moeilijk is om te gaan kwalificeren. In de mededeling die u opstelde, staat er letterlijk op pagina 4 dat het binnen de beroeps- en deelkwalificaties vaak niet mogelijk is om een bijkomend afgerond geheel van competenties af te bakenen in het kader van de aanloophase.

Ik lees letterlijk "is het vaak niet mogelijk", maar dat wil zeggen dat het in sommige situaties wel mogelijk is. Ik zou dus zeker op zoek gaan naar die situaties waarin het wel mogelijk is. Vanmorgen vertelde een leerkracht, de kok van dienst, me – weliswaar vanop afstand – dat hij vroeger les gaf in het volwassenenonderwijs en de overstap had gemaakt naar het dbso, en dat hij ongelooflijk veel mooie verhalen kon vertellen van leerlingen die in het dbso startten en dan toch finaal via kleine succeservaringen waren geslaagd, leerlingen die hij nog regelmatig hoort. Zijn angst was vooral dat men geen oplossing zou vinden, dat men geen mogelijkheid zou geven aan die doelgroep. Dan moeten we ons echt wel zorgen gaan maken. Volgens u mogen we de koppeling met het vroegtijdig schoolverlaten niet maken, maar ik denk toch wel dat we die koppeling in dezen moeten maken en ons zorgen moeten maken over die leerlingen die het wat moeilijker hebben.

Wat is de timing? Binnen de centra is er immers toch heel wat onrust. Er is de inkanteling, er zijn de eindtermen, er is het voltijds engagement. Ik hoor wel positieve signalen over de omzettingskalender die ook in de mededeling werd meegegeven, maar toch wil ik vragen wanneer er zou kunnen worden geland wat die aanloophase betreft. Wanneer kunnen we bericht geven over de concrete punten die zouden worden beslist?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister, als ik uw antwoorden hoor, ben ik toch echt niet gerustgesteld. De realiteit is gewoon dat er vandaag een grote groep jongeren is die echt nog wel wat werk hebben als het gaat over arbeidsattitudes, die al wat vaker de neiging tot schoolmoeheid hebben. Als ik u hoor, dan krijg ik inderdaad de indruk dat er voor die jongeren binnenkort gewoon geen plaats meer te vinden zal zijn in ons regulier onderwijs, in die zin dat het nieuwe traject duaal leren geen alternatief voor hen is. Dat heb ik u trouwens eigenlijk met die woorden horen

zeggen, dat het ook niet echt de bedoeling is dat al die jongeren daar een plaats in vinden. Er is echter ook geen ander alternatief, waardoor ik echt wel vrees dat we een grote groep jongeren zullen zien afhaken. Voor mij is er dus wel een heel duidelijke link met schooluitval. Laat me duidelijk zijn: schoolmoe zijn betekent natuurlijk niet dat die jongeren leermoe zijn. Dat was een van de grote voordelen van het dbso, dat je inderdaad dat flexibel systeem had, dat modulair was. Alle mensen met wie ik heb gesproken, hebben dat ongelooflijk sterk in de verf gezet. Daarbij konden jongeren wel blijven doorleren in praktijkgerichte vakken, en daarmee kon men vaak ook heel veel enthousiasme bij die jongeren opwekken, zonder dat ze in hetzelfde tempo vooruitgingen bij de algemene vakken. Nu zit daar op een bepaald moment dus een cesuur in, waarbij die geblokkeerd geraken en dus afhaken.

U had het over die aanloophase. Vandaag kan men daar inderdaad geen kwalificatie meer voor krijgen. De naam zegt het echter al zelf: dat is een aanloophase naar dat nieuwe duaal leren van de toekomst, maar wat als ze niet uit die aanloophase geraken, als ze dus nooit toegang zullen krijgen tot dat systeem van duaal leren? Wat is dan het alternatief? Ook een naadloos flexibel traject (NAFT) is immers natuurlijk geen volwaardige weg naar een diploma of naar toegang tot de arbeidsmarkt, terwijl we vaststellen dat dat dbso dat voor veel jongeren in het verleden wél was.

Ik ben dus niet gerustgesteld. Is er toch geen mogelijkheid om na te denken over een modulair systeem, waarbij er een loskoppeling is tussen praktijkvakken en algemene vakken? Nu is daar een duidelijke cesuur ingevoerd. Wat moet er gebeuren met jongeren die wel in een aanloophase stappen, maar daar eigenlijk niet uit geraken? In welk alternatief is er voor hen voorzien?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ook ik ben niet gerustgesteld door uw antwoorden. Ik heb het gevoel dat we echt rondjes draaien, dat we telkens weer hetzelfde probleem aankaarten en dat er geen schot in de zaak komt. Het is inderdaad zo dat het decreet Duaal Leren een lange weg heeft afgelegd. Het is goedgekeurd in 2018 en sindsdien, al sinds een lange tijd, waarschuwt zowel de Vlaamse Onderwijsraad als het veld ervoor dat een grote groep jongeren, de meest kwetsbaren, uit de boot zal vallen. Wat gaan we daarmee dan doen?

Ik denk dat iedereen toch eigenlijk wel aanvoelt dat er nood is aan een soort tussenniveau, een soort complementaire vorm, waar die groep die inderdaad niet in duaal leren terechtkan en ook niet in een NAFT hoort, toch nog zou terechtkunnen. Iedereen voelt aan dat die complementariteit belangrijk is, dat die expertise niet verloren mag gaan, dat die flexibiliteit van leren en werken, en dat perspectief dat daar ook werd geboden, behouden moet blijven. Voor mij is het dus nog altijd niet duidelijk waarom dat toch niet opnieuw kan worden bekeken, waarom niet kan worden bekeken of er niet toch ergens een vorm behouden kan blijven die complementair is aan wat er nu bestaat en die niet de aanloophase en niet het systeem van duaal leren is. Er zijn evaluaties geweest. Er is ook altijd beloofd dat men dit zou evalueren en een oplossing zou vinden als er jongeren uit de boot zouden vallen. Dat blijkt nu niet het geval te zijn. Ik zou dus echt willen vragen om in overleg te gaan en toch nog te herbekijken hoe daar een oplossing voor kan worden gevonden. Ik weet wat de doelstellingen van duaal leren zijn. Ik vind het ook niet slecht om te zeggen dat dat een volwaardige leerweg is, dat men die heeft willen opwaarderen, dat dat dan voor een specifieke groep leerlingen is. Allemaal goed en wel, maar dat is een beetje het verhaal van onderwijskwaliteit en eindtermen. Je legt de lat hoger en dat is goed, maar dat wil nog niet zeggen dat de hele groep daarover kan. Het is zelfs niet eens de bedoeling dat iedereen daar terechtkan. Dat wil echter niet zeggen dat we ons geen zorgen hoeven te

maken over die grote groep die inderdaad niet mee is en daar niet mee in kan stappen. Dat is nu het geval. Ook als u de cijfers geeft, is het duidelijk dat daar gewoon nog een hiaat is. Ik zou u willen vragen om dat op korte termijn aan te pakken, voor de expertise inderdaad verloren gaat en heel wat jongeren afhaken en verloren zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, dit is een belangrijk onderwerp. Minister, bedankt voor uw antwoord en ook voor het nog even belichten van de tijdslijn. Dit is inderdaad gestart met het decreet van 2018, waarbij minister Crevits voorstelde om dat duaal leren zo aan te pakken, om daar ook die aanloopfase in te steken en ook de CLW's daar mee in op te nemen. Dit is niet de principebeslissing daarover. Die is in het verleden naar voren geschoven door de toenmalige minister van Onderwijs, mevrouw Crevits, en die rollen we nu verder uit. Ik geef dat mee omdat men doet alsof dat dat nu plots een beslissing is.

Collega Vandromme, uiteraard heb ik ook die mail gekregen, weliswaar na de actie. Voor de actie had ik geen weet van die actie. Ik was daar ook graag even naartoe gegaan, maar u wist dat blijkbaar wel. Ik denk dat dat inderdaad belangrijk is. Ik heb die goed gelezen. Collega's, in het belang van de intellectuele eerlijkheid in het debat raad ik iedereen echter ook aan om de mededeling van minister Crevits en minister Weyts toch even goed te lezen, in combinatie met de cijfers die de minister hier net heeft gegeven. Mijn vroegere school was de eerste die een duaal traject had, met BASF. Ik ben dat mee gaan openen. We hebben dat inderdaad ontwikkeld vanuit het principe dat we jongeren die een vorm van schoolmoeheid hebben, maar absoluut niet leermoe zijn, een positief traject willen geven, namelijk een duaal traject. De groep van de CLW's is eigenlijk een heel diverse groep. De keuze die minister Crevits toen heeft gemaakt en die nu verder wordt uitgerold, was inderdaad om via die aanloopfase zo veel mogelijk jongeren in dat duaal traject te krijgen, omdat dat hun de meeste kansen geeft op de arbeidsmarkt. De term 'zo veel mogelijk' is daarbij cruciaal. Met meerderheid en oppositie hebben we daarover in het verleden ook nog intellectueel interessante debatten gevoerd. Dat meen ik.

Ik heb de cijfers snel genoteerd – minister, zwaai als ik ze fout genoteerd zou hebben – en het komt er eigenlijk op neer dat we bij zo'n 18,5 procent van de jongeren – ik zie u knikken – vaststellen dat ze er via dat aanlooptraject niet gaan komen. Dat vind ik een niet onbelangrijk gegeven. Dat wil wel zeggen, collega's, dat we in het verleden eigenlijk te veel jongeren in een traject hadden zitten dat hun minder kwalificaties gaf. Het wil eigenlijk zeggen dat iets meer dan 80 procent via een aanloopfase, een goed aanlooptraject, wel andere kansen heeft op de arbeidsmarkt. Dat mogen we toch niet zomaar overboord gooien. Die aanloopfase is inderdaad belangrijk om de arbeidsmarktgerichte competenties aan te leren.

Ik zou toch willen vragen, minister, ten eerste, om dat goed op te volgen. Kloppen die percentages? Krijgen we die jongeren zover in die aanloopfase? En ten tweede zijn er die jongeren die we in de aanloopfase niet arbeidsmarktrijp krijgen. En, collega's, we moeten wel goed nadenken over wat we aan het zeggen zijn. Als we ze in een aanloopfase niet arbeidsmarktrijp krijgen, dan komt er na het onderwijs nog een fase, ook een arbeidsfase. We moeten die op een plaats zover krijgen. Ik denk dat er daar nog wel iets is. Ik lees dat ook in de mededelingen. En daarom zeg ik dat het belangrijk is dat we iedereen goed informeren, collega's. Als je de mededelingen leest – ik neem aan dat jullie ze allemaal voor jullie liggen hebben – op pagina 4 en 5, dan moeten we dat gegeven, datgene wat daar genuanceerd in staat, een kans geven. We moeten dat een kans geven.

Ik begrijp dat de CLW's heel specifiek kijken naar het publiek dat zij vertegenwoordigen. Zij kennen hun leerlingen het beste. Ik heb in het verleden heel wat bezoeken gedaan en ik heb de leerlingen ook gezien. Ik begrijp ook dat zij vanuit hun perspectief kijken naar hun centrum, hun personeel en hun tewerkstelling. Dat kunnen we die mensen niet kwalijk nemen, want het is logisch. Maar als het effectief het doel is – en dat is wat we met de commissie, met de regering en met het parlement toch willen en wat ook in het regeerakkoord staat – om zoveel mogelijk leerlingen een zo hoog mogelijke kwalificatie te geven, zowel op het vlak van onderwijs als op het vlak van de arbeidsmarkt, dan is die inzet op die aanloopfase, zoals die heel sterk omschreven staat in de mededeling van minister Crevits en minister Weyts, absoluut een goede zaak.

En met de N-VA-fractie zijn we er ook vragende partij voor om goed te analyseren, voor die jongeren die via die aanloopfase niet in het duaal leren terechtkomen, hoeveel het er zijn en hoe we de juiste trajecten opzetten, ofwel via CLW's ofwel bijvoorbeeld via zo'n NAFT, al dan niet in combinatie met Welzijn en Werk.

Bedankt om dat verder van nabij op te volgen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ga het kort houden.

Wat de timing betreft, heb ik samen met minister Crevits de ambitie om voor 1 september 2021 duidelijkheid te verschaffen rond die aanloopfase. We hebben sowieso de ambitie om die jongeren die uit de boot dreigen te vallen, vast te houden, maar we willen hen wel meenemen in een ambitieniveau, zodat ze zich via een aanloopfase richten op duaal leren en een arbeidsattitude kweken. Dat is ons ambitieniveau. We willen hen niet bij voorbaat opgeven, maar echt meenemen.

Over welke groep gaat het? Dat wil ik toch nog eens duidelijk zeggen. Op basis van de cijfers van december 2020, is 39 procent van de jongeren in te schakelen in het traject na tewerkstelling. Die groep zou meteen een plek moeten vinden in duaal leren. 31,5 procent is opgestart in de aanloopcompetent en 11 procent staat klaar om op te starten. De voorziene aanloopfase zou dus voor meer dan 42 procent een afdoende antwoord moeten bieden. En dan blijft er nog 18,5 procent van de jongeren over, maar de samenstelling van die groep is divers: er zit ook nog een onbekende in, twee zelfs. Het gaat dan over een groep van zo'n 1500 jongeren. Een kleine 3 procent is voor het NAFT, maar er is ook een groep jongeren die nog gescreend moeten worden en die dus nog niet gekwalificeerd of toegewezen zijn. En dan is er nog een groep jongeren die nog geregistreerd moet worden. Die 18,5 procent jongeren, dat is dus een diverse groep. Slechts een subgroep van die 18,5 procent maakt deel uit van de bezorgdheden die hier worden geuit. Maar ik heb de ambitie om er samen met collega Crevits voor te zorgen dat we ook die jongeren meekrijgen, naar boven laten kijken. We gaan echt een poging ondernemen om hen niet los te laten. Als het niet lukt, dan laten we hen niet uit de boot vallen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega Daniëls, in 2018 werd het decreet inderdaad goedgekeurd door minister Crevits, maar ook door minister Muyters. U hebt hem niet vermeld, en bij dezen herinner ik u daar graag aan.

Het is duidelijk dat meten weten is, dat we soms weleens tot inzicht kunnen komen en dat er een bepaalde doelgroep uit de boot dreigt te vallen. Minister, ik hoor u graag zeggen dat uw ambitieniveau hoog ligt, ook in het niet opgeven van bepaalde groepen. We kunnen zeggen dat het maar om 18 procent gaat, maar ik denk dat het heel belangrijk is om in kaart te brengen over welke leerlingen het gaat of over welke specifieke doelgroep.

U hebt geen antwoord gegeven op het financiële luik. Als er een voltijds engagement wordt verwacht van de leerlingen op school, dan verwacht men vanuit het dbso ook dat daar de nodige financiering tegenover staat. Ik hoop dat u dat ook tegen 1 september in kaart brengt, zodat de scholen weten wat ze kunnen verwachten.

Ik hoop in elk geval dat we over de partijen heen zorg kunnen blijven dragen voor deze toch wel zeer kwetsbare jongeren.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Het is natuurlijk interessant te horen dat CD&V en de N-VA naar elkaar kijken om te bepalen wie de voortrekker is geweest van dit dossier, maar wat ik vooral heb onthouden is dat er ook bij die partijen een gedeelde bezorgdheid is, zoals bij ons, over het feit dat er toch nog altijd een aantal belangrijke knelpunten zijn bij die inkanteling van het stelsel werken en leren in het duaal leren.

Versta mij niet verkeerd, collega's: ik ben ook een groot voorstander van het duaal leren, van het feit dat we arbeidsrijpe leerlingen de kans geven om veel meer op de werkplek bij te leren. Ik denk dat dat zeer motiverend kan werken. Het probleem zit hem inderdaad in wat mijnheer Daniëls zegt, in het feit dat het de ambitie moet zijn om zoveel mogelijk leerlingen in dat systeem van duaal leren te laten instappen, maar dat we vaststellen dat dat niet voor alle leerlingen een haalbare piste is. Ik hoor u zeggen, mijnheer Daniëls – en daar heb ik toch wel wat problemen mee –, dat dat betekent dat we eigenlijk hebben aanvaard dat heel wat leerlingen vastzaten in een systeem waarin ze niet het onderste uit de kan konden halen, waarin ze minder kwalificaties opdeden dan ze eigenlijk zouden kunnen in duaal leren. Daar ben ik het toch niet helemaal mee eens. Misschien halen ze minder algemene vaardigheden, maar niet minder beroepskwalificaties. Dat is namelijk de sterkte van heel dat systeem, namelijk dat leerlingen konden blijven doorleren in dbso in hun praktijkvakken, ook als ze meer tijd nodig hadden om hun algemene vakken te halen.

Dat is voor mij nu net de zwakte van het inkantelen: de groep die meer tijd nodig had voor de algemene vakken wordt verplicht om af te haken of iets anders te gaan doen op het moment dat ze niet slagen voor die algemene vakken, terwijl ze met de beroepskwalificatie – als ze wel verder konden studeren – wel op de arbeidsmarkt hun plaats vonden. U zegt, minister, dat u wilt nadenken over oplossingen voor die groep. 18,5 procent is toch niet weinig. Die 1500 leerlingen, ik weet het, er zitten nog wat nuances op, maar het is toch een substantiële groep, wilt u wel meenemen maar ik zie nog geen oplossing en u blijft er bijzonder vaag over.

Ik wil afsluiten met een oproep om toch nog eens heel goed te bekijken of u inderdaad in het nieuwe systeem – voor mij mag dat duaal leren heten, 'what's in a name' – een modulair element kunt invoeren, waarbij men verder kan studeren inzake de praktijkgerichte vakken zonder dat men noodzakelijk geslaagd is voor de algemene vakken. Ik eindig graag met dezelfde vraag als mevrouw Vandomme, hoe zit het met de financiering van het dbso? Wordt dat aangepast aan de nieuwe realiteit van duaal leren?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik wil nog eens ingaan op de cijfers. 39 procent zal terechtkunnen in het duaal leren. Dat is misschien oké. 42 procent zit in de aanlooffase en slechts 18 procent heeft problemen, en daar doet u nog een stuk af. Maar al die jongeren in die aanlooffase waar men zich de grootste zorgen over maakt, zullen misschien niet kunnen doorstromen naar duaal leren. Dat is de

bezorgdheid van heel veel mensen die met die jongeren werken. Wat gebeurt er met hen?

Niet enkel die 18 procent is problematisch, maar wat gebeurt er met die 42 procent in de aanloopfase? Vroeger hadden ze zicht op kwalificaties en konden ze doorleren en vonden hun weg wel. Nu hebben ze geen perspectief, geen maatwerk. Ze zullen misschien – dat is de grote vrees – door gebrek aan perspectief afhaken en in de ongekwalificeerde uitstroom terechtkomen. Dat willen we echt vermijden. Die 42 procent zijn ook al van onze radar: zo is het niet, dat is niet opgelost, minister. We moeten ons daar zorgen over maken. Ik denk dat u dat misschien onvoldoende beseft. Ik wil u oproepen om zeker in gesprek te gaan met de mensen die actie gevoerd hebben, en met de Vlor, om die groep nog andere oplossingen aan te bieden. We zijn er niet met wat nu voorligt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de onderzoeksresultaten van het GOK-ondersteuningsbeleid door het Steunpunt Beleidsgericht Onderwijsonderzoek – 987 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Het onderzoeksprogramma van het Steunpunt Beleidsgericht Onderwijsonderzoek werd in augustus 2020 afgerond. Een van de onderzoekslijnen droeg als titel 'Naar een versterking van het Gelijke Onderwijskansenbeleid'. Dat GOK-beleid, gelanceerd in 2002, voorziet voornamelijk in bijkomende personeels- en werkingsmiddelen voor scholen met leerlingen uit kansengroepen, maar staat niet los van andere maatregelen voor kansenvoorziening in het onderwijs.

Op 8 december presenteerden Vlaamse onderwijsonderzoekers de belangrijkste onderzoeksbevindingen. Er is die dag uitgebreid ingegaan op de effectiviteit van het beleid. Ik zet eerst enkele conclusies op een rij.

Er is positief nieuws te melden. Op vlak van vroegtijdig schoolverlaten blijkt dat er sinds de eerste metingen een bescheiden vooruitgang is geboekt wanneer we de positie van kansarme leerlingen vergelijken met die van kansrijke kinderen. Ook de kloof met betrekking tot de instap in het hoger onderwijs is een beetje minder groot geworden. Jongeren met een migratieachtergrond zijn aan een inhaalbeweging bezig: het vroegtijdig schoolverlaten is gehalveerd en de instap in het hoger onderwijs is verdubbeld.

De vooruitgang is opvallend, want die kreeg vorm in een context die alleen maar moeilijker is geworden: taaldiversiteit is sterk toegenomen, segregatie is scherper geworden en van een lerarentekort was bij de eerste metingen nog geen sprake. Ondertussen is het tekort erg groot en staan er alsmaar meer leerkrachten voor de klas zonder vereiste kwalificaties.

De ongelijkheid blijft toch bijzonder groot. We zijn trieste koploper in Europa. Keer op keer worden we geconfronteerd met resultaten van peilingen en onderzoek die de kloof blootleggen. De effecten van de bestaande segregatiemechanismen kunnen moeilijk genuanceerd worden: te veel zittenblijven, te veel leerlingen in het

buitengewoon onderwijs en problematische studieoriëntering. Acht op tien kinderen die opgroeien in een kansarme thuisomgeving zitten in het bso en tso. Acht op tien kinderen die opgroeien in een kansrijke thuisomgeving zitten in het aso.

Over de toekomst is er reden tot ongerustheid. We tasten nog in het duister, maar er zijn indicaties dat de coronacrisis de geleverde inspanningen in één klap ongedaan kunnen maken.

Ik ga ervan uit dat de minister kennis heeft genomen van de eindrapporten van het Steunpunt Onderwijsonderzoek (SONO). Bijzonder relevant zijn de resultaten van de consensusbevraging van een hele reeks experts die kunnen leiden tot een versterking van het GOK-beleid.

Wat zijn de meest revelerende inzichten die u haalde uit dit onderzoek? En wat gaat u ermee doen?

We moeten de doelstellingen van het GOK-beleid duidelijker maken en kwantificeren. Gaat u heldere en meetbare doelstellingen voor scholen ontwikkelen op dit vlak? Welke hulpbronnen zullen voor scholen voorzien worden zodat ze hun GOK-beleid kunnen evalueren?

Het beleid moet inbreken op structurele mechanismen zoals het watervalstelsel. De bevindingen met betrekking tot de studieoriënteringen zijn al jarenlang alarmerend. Gaat u daar iets aan doen?

Scholen moeten beter verantwoorden hoe ze werken aan GOK-beleid. Hoe staat u tegenover het oormerken van de middelen voor GOK-beleid op school, zodat wordt aangetoond dat de middelen besteed worden waarvoor ze bedoeld zijn?

Netoverschrijdend samenwerken hoeft eigen expertise van scholen niet in de weg te staan. Hoe gaat u de netoverschrijdende uitwisseling van expertise vormgeven?

Bent u bereid om te investeren in een degelijke opleiding om deskundigheid rond GOK-beleid te verhogen?

Het expertenpanel concludeert dat het ontbreekt aan een sense of urgency rond de thematiek. Wat zult u doen om dit hoger op de agenda te krijgen?

Het onderzoeksprogramma van het Steunpunt Beleidsgericht Onderwijsonderzoek werd dit jaar afgerond. Welke middelen voorziet u zodat de gedegen onderzoekstraditie met betrekking tot het GOK-beleid kan worden verdergezet?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De onderzoekers geven in hun rapport aan dat er vooruitgang geboekt wordt, er zijn positieve elementen, op het vlak van gelijke onderwijskansen, maar we zijn er nog niet. Ze formuleren de aanbeveling dat het GOK-beleid duidelijker moet worden afgebakend.

Scholen krijgen veel extra middelen om een GOK-beleid te voeren. Het is dan ook normaal dat de overheid hier duidelijke verwachtingen en resultaten tegenoverstelt. Hiervoor kunnen we het Referentiekader voor onderwijskwaliteit (ROK) van de onderwijsinspectie aanwenden.

Dat brengt volgens mij mee dat we de afzonderlijke GOK-controle in de onderwijsinspectie integreren in de gewone schooldoorlichting. Een GOK-beleid is niet iets 'aparts', maar moet juist ingebed zijn in een ruimer schoolbeleid.

Een andere rode draad doorheen ons beleid is dat middelen gebruikt worden waarvoor ze bedoeld zijn. Dat wil zeggen dat de extra omkadering die we nu al

sinds jaren voor het GOK-beleid voorzien ook voor dat GOK-beleid gebruikt moeten worden.

Tevens moeten we daar gevolgen aan durven koppelen als scholen niettegenstaande een extra financiering geen goed GOK-beleid voeren, zoals in de eerste plaats verplichte begeleiding, maar desgevallend moeten we ook financiële sancties durven nemen.

Zoals u zelf aanhaalt, moet gepaste studieoriëntering de sleutel vormen om de problematiek van het watervalstelsel tegen te gaan.

Net via de modernisering van het secundair onderwijs zetten we in op de versterking van de oriëntatie via de eerste graad.

Het is daarbij belangrijk dat jongeren zich niet laten leiden door hun sociale achtergrond, maar wel door hun talenten, mogelijkheden en interesses. Objectieve en netoverschrijdende informatie kan daarbij helpen. We hebben de discussie gevoerd rond de gestandaardiseerde, gevalideerde net- en koepeloverschrijdende Vlaanderenbrede toetsen. Die kunnen daar absoluut ook in dienen en een tool zijn om leerlingen, ouders en scholen objectief te ondersteunen op het vlak van studiekeuze en -oriëntatie en aanmoediging.

Ik zet ook in op het promoten van netoverschrijdende samenwerkingen tussen scholen. Hiervoor ben ik momenteel bezig met het voeren van een kerntakendebat over de pedagogische begeleidingsdiensten. In opvolging van de aanbevelingen van de commissie Monard werken we aan een optimalisering en we willen de begeleiding en de nascholing sterker richten op de concrete klaspraktijk.

Er is ook een belangrijke rol weggelegd voor de pedagogische begeleidingsdiensten als het gaat over het correct interpreteren door leraren van de resultaten van de Vlaanderenbrede proeven. Ik wil dat ze extra inspanningen doen om de veel gestelde vraag over de datageletterdheid bij schoolleiders en leerkrachten te versterken.

De sense of urgency is voor mij zeer duidelijk. Dat kan je ook aflezen uit de maatregelen die we nemen als het gaat over het versterken van de focus op het Nederlands, met taalscreening en taalintegratietrajecten, de aanscherping van de eindtermen, de introductie van Vlaanderenbrede proeven en de extra investeringen voor leerlingenondersteuning. Dat zijn allemaal instrumenten in het kader van een gelijkeonderwijskansenbeleid. En zoals ik al aangaf, wil ik op korte termijn het principe dat de onderwijsmiddelen voor gelijke onderwijskansen gebruikt worden waarvoor ze bedoeld zijn, ingang doen vinden en decretaal verankeren.

Tot slot, wat uw vraag betreft over het onderwijsonderzoek: er is een heroriëntatie geweest van middelen voor onderwijsonderzoek naar het nieuwe kader van Onderwijskundig Beleids- en Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek (OBPWO). Die middelen zijn trouwens verhoogd. Meer dan ooit zal het onderwijsonderzoek gericht worden op de praktijk en de werkvloer, en zo geactualiseerd mogelijk, dus niet langer met verschillende jaarprogramma's waarbij in jaar X al wordt vastgelegd wat tot jaar X +4 of +5 zal worden bestudeerd, maar dat we korter op de bal kunnen spelen. De eerste oproep om voorstellen in te dienen, is reeds gelanceerd en de onderzoeken starten binnen korte tijd.

Elk thema binnen het OBPWO zal bijdragen aan de versterking van het gelijke-onderwijskansenbeleid. Met de resultaten van het nieuwe OBPWO-onderzoek versterken we de leraren in hun handelingsbekwaamheid, maken we effectievere leeromgevingen in de B-stroom, zorgen we voor een versterking van de kwaliteitsontwikkeling van de onderwijsinstellingen van het buitengewoon onderwijs, ontwikkelen we instrumenten die scholen kunnen gebruiken om vroegtijdig

schoolverlaten en spijbelen tegen te gaan en zoeken we naar betere methodieken om van gecombineerd leren een succes te maken, met bijzondere aandacht voor laaggeletterde volwassenen en Nederlands als tweede taal (NT2).

Ik denk dat we op verschillende fronten absoluut het gelijkeonderwijskansenbeleid ten volle willen uitbouwen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, dank u wel voor het antwoord. U weet dat wij betreuren dat het SONO anders ook werd opgezet, zeker als je ziet dat dergelijke onderzoeken heel erg nuttig en zinvol zijn en de vinger aan de pols houden en tonen wat de pijnpunten zijn op vlak van de ongelijkheid van onderwijs. Dat moet onze grootste zorg zijn.

(Slechte geluidskwaliteit)

Ik hoor u geregeld zeggen dat u daar bezorgd over bent, zeker in de coronacontext, en dat u vindt dat we moeten zorgen dat de leerachterstand niet groter wordt. Daarbij wilt u oog hebben voor de meest kwetsbaren. Dat is een nobele doelstelling. U zegt dat u de beslissing hebt genomen om op een andere manier aan onderzoek te doen, om meer te vertrekken vanuit de praktijk en de werkvloer. U gaat er binnenkort mee van start. Ik hoop dat u echt wilt kijken naar wat werkt op het vlak van gelijke onderwijskansen, door heel concreet in de scholen te kijken naar wat de best practices zijn, welke scholen het heel goed doen op dat vlak, waar de school wel de lift wordt en waar de kloof wordt verkleind en de achtergrond van leerlingen veel minder bepalend is voor het schoolresultaat. Ik hoop dat daar dan lessen uit worden getrokken.

Wij verschillen vaak van mening, en dat is nogal ideologisch. U schrijft dezelfde recepten voor die u vaak hebt herhaald: inzetten op taalscreening, inzetten op centrale examens, de lat hoger leggen. Voor u is de modernisering van het secundair onderwijs een goed recept voor de heroriëntering. Ik durf dat wel al eens te betwijfelen. Wij hadden die modernisering anders gezien. Wij denken dat de taalscreening misschien niet de beste oplossing is. Het heeft misschien weinig zin om telkens weer te vervallen in die stellingenoorlogen. Als de conclusie al mocht zijn van vele jaren mooi werk, dat u het gelijkeonderwijskansenbeleid niet weggooit, maar dat integendeel absoluut wil versterken. Dat zal ... *(Onverstaanbaar)* ... U zult vertrekken vanuit een heel pragmatische visie van wat werkt vanuit onderzoek, daaruit de nodige conclusies trekken en ervoor zorgen dat er voldoende professionalisering komt, namelijk dat er opleidingen komen. Daar bent u niet op ingegaan. U wil ook het lerarenberoep aantrekkelijk maken om ervoor te zorgen dat we geschoolde leerkrachten krijgen die ook met die diversiteit kunnen omgaan. Dan denk ik dat we samen wel grote stappen vooruit kunnen zetten. Dat zou voor mij wel een mooie conclusie zijn.

Maar laat het een absolute sense of urgency zijn. Zeker met corona zien we de toename van het onderwijs in verschillende snelheden. Mevrouw Goeman stond vanmorgen in de krant met een artikel over de commercialisering en het betalen voor bijlessen. De twee snelheden zullen mogelijk nog versterkt worden door die beweging in ons onderwijs. Ik denk dat we dat absoluut moeten tegengaan. De sense of urgency moet dus zeer groot zijn om van onze scholen wel emancipatiemachines te maken.

Ik hoop dat u dat onderzoek heel erg ter harte neemt en vanuit de praktijk wilt vertrekken om goede voorbeelden op het vlak van gelijke onderwijskansen te installeren.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Dank u wel voor deze vraag, mevrouw Meuleman. Ik ben heel blij dat we de kans krijgen om ook hier in de commissie te kijken naar dat onderzoek van SONO over het gelijkekansenbeleid. Het zal jullie niet verbazen dat een partij als sp.a gelijke onderwijskansen zeer hoog in het vaandel draagt en het absoluut cruciaal vindt dat scholen op basis van een populatie van leerlingen die sociaal-economisch minder goed af zijn, extra compensatie krijgen, zowel op het vlak van uren als van werkingsmiddelen. Maar dat moet natuurlijk efficiënt gebeuren.

Het SONO-onderzoek is verhelderend en op sommige vlakken confronterend. Je ziet wel dat er enige vooruitgang is, maar dat neemt nog altijd niet weg dat Vlaanderen het nog altijd bijzonder slecht doet als het gaat over gelijkheid in het onderwijs. Dat staat heel duidelijk in het rapport. Het GOK-beleid slaagt er vandaag nog te weinig in om die structurele ongelijkheid in onderwijs aan te pakken. We mogen daar echt niet blind voor zijn. Het GOK-beleid vandaag geeft duidelijk te weinig garanties om ervoor te zorgen dat de beschikbare middelen op een goede manier bij de juiste leerlingen terechtkomen. Er zijn te weinig doelstellingen. Dat doelstellingskader is zeer belangrijk. Uit het onderzoek blijkt ook heel duidelijk dat het zeer sterk afhangt van het schoolteam en het beleidsvoerend vermogen van het schoolteam of de middelen goed worden ingezet en de kinderen helpen die daar het meeste nood aan hebben.

Wat ik toch ook onthoud, is dat er duidelijk meer nood is aan slimme monitoring. Versta mij niet verkeerd: ik ben groot voorstander van een gelijkekansenbeleid, maar ik denk dat wij daar echt complexloos moeten durven naar te kijken om het te verbeteren. Ik heb natuurlijk ook wel de aanbevelingen in het rapport heel grondig gelezen. Vragen voor meer professionalisering en een goede uitoefening van expertise zijn al gesteld door collega Meuleman. Ik heb er nog een aantal bijkomende, aansluitend bij de discussie die wij al eerder hebben gehad over centrale toetsen. Het rapport stelt heel duidelijk dat de onderzoekers denken dat dit in het kader van een goede monitoring een interessant instrument kan zijn, op voorwaarde dat die toetsen gebruikt worden om leerlingen te meten en dus ook rekening te houden met de ongelijke startsituatie van leerlingen in plaats van alleen te focussen op absolute resultaten. Is dat ook de bedoeling bij de ontwikkeling van de centrale toetsen? Dat lijkt mij wel cruciaal.

Wat mij altijd heel erg bijblijft, is dat het echt heel erg afhangt van het beleidsvoerend vermogen van de school. Sterke schoolteams zullen het meest efficiëntie inzetten. Zonder grof te willen zijn, zien wij dat in scholen met de meeste kansarme leerlingen het meeste verloop te zien is van leerkrachten. Dat heeft dan het gevolg dat het schoolteam minder sterk is. Voor mij is de grote uitdaging om de sterkste profielen in de scholen met de grootste uitdagingen te krijgen. Ik ben benieuwd hoe u, minister, daarnaar kijkt en of u er eventueel nieuwe ideeën over hebt.

Mijn laatste vraag: corona dreigt de ongelijkheid in ons onderwijs nog te vergroten. Het aantal kinderen dat bijlessen volgt om de opgelopen leerachterstand bij te benen, loopt op. Maar bijles is natuurlijk niet goedkoop. Ik heb al mails gekregen waarin bedragen worden vermeld van 750 euro voor een pakket Frans. Het lijkt mij heel duidelijk dat niet ieder gezin dat zomaar kan betalen. Hoe kijkt u, minister, naar die evolutie en hoe wilt u ervoor zorgen dat alle kinderen hun leerachterstand kunnen bijbenen? Zomerscholen alleen zullen niet genoeg zijn. Daar is er hetzelfde probleem. Daar komen ook alleen kinderen die er de weg naartoe vinden. Hoe wilt u ervoor zorgen dat de ongelijkheid in het onderwijs niet nog verergert.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het is een interessante vraag. Ik was niet zo verrast, omdat wij het rapport van het Rekenhof van 2015 kennen. Toen kwam ook al naar

voren dat er onvoldoende transparantie was en weinig zicht was op de aanwending van de middelen en dus ook op de resultaten ervan. Dit wordt nog eens bevestigd. Ik hoor ook bij collega Goeman en bij collega Meuleman vragen over de efficiënte inzet van die middelen. Daar wil ik heel duidelijk voor pleiten. Wij geven middelen, maar zoals uit het rapport van het Rekenhof blijkt, zouden die middelen de leerlingen en de doelen waarvoor ze bedoeld zijn, beter moeten bereiken.

De sterkste manier om generatiearmoede te doorbreken is ambitieus, sterk onderwijs.

Als we kijken naar de geschiedenis, dan zijn er in Vlaanderen grote stappen gezet in gezinnen waarin niemand een diploma hoger onderwijs had en toch iemand als eerste hoger onderwijs is gaan volgen. Dat was het resultaat van een sterk en ambitieus onderwijs met als doel de talenten van die leerlingen te ontwikkelen en hun maximaal kansen te geven. Op dat vlak moeten we verder gaan, in het kader van de doelen waarvoor die middelen worden ingezet en om leerwinst te genereren vanuit efficiëntie- en effectiviteitsdenken.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): In de commissievergadering van 7 november 2019 heb ik verwezen naar het memorandum van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), waarin letterlijk staat: "De diversiteit is in onderwijs niet langer te vatten in een doelgroepenbeleid. Daarom is er een grondig conceptueel debat nodig over de uitgangspunten, indicatoren en doelstellingen van het gelijkeonderwijskansenbeleid." Ik heb al een paar keren herhaald dat onze fractie van oordeel blijft dat we er goed aan zouden doen om op dit aanbod van de onderwijsactoren in te gaan. Ik vraag in dezen nogmaals of u de uitgestoken hand van de Vlor wilt aannemen omdat dit toch wel een zeer fundamenteel debat is. Volgens ons doen we dit best samen met alle onderwijsactoren.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb bij mijn weten nog nooit uitgestoken handen, laat staan van de Vlor, geweigerd.

Ik wil nog enkele puntjes aanhalen in het kader van dit debat. Ik ben wat verbaasd over sommige tussenkomsten. Het beste instrument voor gelijke onderwijskansen is: scholen openhouden. Dat is de basisvoorwaarde. Ik vind het vreemd dat men zich in de media enerzijds zorgen maakt over de toenemende vraag naar bijlessen, maar gisteren dan anderzijds pleit, mevrouw Goeman, voor het verlengen van de krokusvakantie tot twee weken. Natuurlijk ontstaat er dan leerachterstand. Natuurlijk is er dan nood aan bijlessen.

In eerste instantie moeten we er met z'n allen voor zorgen dat we het maximaal mogelijk maken dat scholen open kunnen blijven, zeker gelet op het feit dat steeds meer onderbouwd wordt vastgesteld dat scholen niet de motor zijn van het virus, maar eerder het slachtoffer ervan. Ik ben blij dat we vandaag met onze onderwijsclub hebben beslist dat wanneer de cijfers manifest verslechteren en het nodig zou zijn om een bijkomende afkoelingsweek in te voeren, voor of na de krokusvakantie, dit geen verlenging van de vakantie zal zijn, maar dat er afstands-onderwijs zal zijn. We zullen het maximaal mogelijke doen om les te blijven geven vanuit de bezorgdheid voor de leerachterstand en gelijke onderwijskansen.

Gelukkig hebben we nog additionele instrumenten zoals de bijscholen en zomerscholen, waarvoor we nu structureel een budget hebben uitgerold. Dat bestond voorheen niet. Ook dat is een heel efficiënt instrument in de aanpak van leerachterstand en in het gelijkeonderwijskansenbeleid. Ik heb u vorige keer de cijfers gegeven. Uit een studie van Thomas More aangaande de zomerscholen is gebleken dat

ze zeer goed de beoogde doelgroep bereiken. Ze sloten er zeer goed op aan. Het is dus een nuttig instrument. Het is niet alleenzaligmakend, verre van, maar het is wel een goed aanvullend instrument, waarin we nu voor het eerst structureel investeren. De zomerscholen zijn er om te blijven en om weer te keren, net zoals de bijscholen. In de krokusvakantie bieden we de mogelijkheid om extra ondersteuning aan te bieden aan leerlingen met leerachterstand om ze zo bij te spijkeren.

Scholen openhouden is dus hét basisinstrument voor een gelijke onderwijskansenbeleid.

Ten tweede proberen we om maximaal in te zetten op die taak van het onderwijs en de scholen als een lift voor sociale mobiliteit, een lift naar boven welteverstaan. We proberen dat door ervoor te zorgen dat we maximaal inspelen op de talenten van jongeren, en door de lat hoog te leggen. We moeten hen prikkelen om naar boven te kijken en om boven zichzelf te kunnen uitstijgen. Dat is de verdomde taak van ons onderwijs, denk ik.

Ten derde ben ik blij dat we met z'n allen kunnen vaststellen dat het conform is met de analyse die het Rekenhof destijds heeft gemaakt, namelijk dat de extra werkingsmiddelen die op basis van leerlingenkenmerken worden toegewerkt aan scholen, niet altijd worden ingezet om die doelstelling te behartigen, en om in dit geval gelijke kansen te bevorderen.

Het is ook net daarom dat we ervoor wilden zorgen dat de onderwijsinspectie in haar reguliere doorlichting ook de aanwending van die GOK-middelen onder de loep neemt, bij wijze van structurele werking, en niet als iets apart, iets occasioneel. Het maakt nu gewoon deel uit van de reguliere doorlichting. Ik denk dat we het ook aan onszelf verplicht zijn om ervoor te zorgen dat we als goede huisvader de middelen besteden aan die doeleinden waarvoor ze uiteindelijk worden uitgetrokken.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik sluit mij eigenlijk aan bij de oproep van mevrouw Vandromme. Dit verdient echt wel een heel grondig debat. Als we op het einde van de legislatuur zouden kunnen aantonen dat we niet alleen de achteruitgang in de rankings op het vlak van kennis hebben gestopt, maar dat we er ook in zijn geslaagd om de kloof te dichten, en dat we mensen die minder kansen hebben bij de geboorte via ons onderwijs toch laten opstromen, dat zou dan toch fantastisch zijn. En dat vraagt meer dan enkel zeggen dat we de krokusvakantie niet verlengen, en dat we de scholen openhouden. Dat is zeker niet de oorzaak van die jarenlange kloof die er in ons onderwijs is, of van het feit dat we nog steeds helemaal achterophinken in Europa. Ook de zomerscholen gaan er niet voor zorgen dat de kloof voor iedereen wordt gedicht. Oké, ze bereiken die leerlingen die we moeten bereiken, maar dat is maar een heel kleine fractie. Want er waren er veel te weinig, en niet iedereen die het nodig heeft, heeft toegang gehad tot die zomerscholen. Ook dat is dus geen sluitende en structurele oplossing.

Ik denk dat we moeten gaan naar een echt debat, waar gekeken wordt hoe die middelen efficiënt en effectief kunnen worden besteed, en waarbij we best practices in kaart brengen. De leerkrachten moeten worden opgeleid, en die lerarenloopbanen moeten sterker worden. Want ook dat blijft een cruciale factor, denk ik. Laat dit misschien een oproep zijn en een aanknopingspunt om samen met de onderwijsactoren en de Vlor te kijken hoe er een soort van GOK-beleid 2.0 op poten kan worden gezet, dat voor deze legislatuur en verdere legislaturen overstijgend op de meest effectieve manier die middelen inzet om tot een gelijkekansenbeleid te komen dat effectief is. Hopelijk kan die uitgestoken hand van mevrouw Vandromme en de Vlor effectief worden aangenomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over impact van de brexit op Erasmus+
– 1034 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Het Europees Erasmus+-programma is in Vlaanderen cruciaal om academische kennisdeling mogelijk te maken. Op 1 januari 2021 start het nieuwe programma Erasmus+ voor de periode 2021-2027. In een open brief in december maakten de Vlaamse rectoren zich al zorgen over de impact van de brexit op de academische samenwerking in het kader van Erasmus+ met het eiland. En hun vrees was natuurlijk niet onterecht. Want door de brexit stapt het Verenigd Koninkrijk ook uit het plusprogramma.

De academische uitwisseling en kennisdeling tussen Vlaanderen en het eiland is nochtans niet gering. In de periode 2014-2019 tekende het hoger onderwijs in Vlaanderen en Brussel voor 3056 uitgaande mensen naar het Verenigd Koninkrijk en 1844 inkomende naar Vlaanderen. Zonder akkoord is die uitwisseling niet meer mogelijk, net zomin als de vrijstelling van het inschrijvingsgeld.

De Britse minister van Onderwijs kondigde reeds aan dat het land ruim 100 miljoen pond zal investeren in het Turing program, de Britse opvolger van Erasmus. De rectoren riepen alvast op om vanuit de Vlaamse Regering bilateraal acties te ondernemen, zodat de bestaande Erasmusfilosofie van uitwisseling voor staf en studenten, waaronder het principe van wederkerigheid en de vrijstelling van inschrijvingsgeld, gegarandeerd blijft.

Minister, op welke manier zult u garanderen dat de uitwisseling van studenten en docenten van Vlaanderen naar het Verenigd Koninkrijk mogelijk blijft?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Als teken van loyaliteit ten opzichte van de onderhandelaars hadden de lidstaten afgesproken om geen bilaterale, aparte onderhandelingen op te starten. Ondertussen is er een brexitakkoord, en weten we dat de Britse regering verkiest om deel te nemen aan Horizon, het programma voor wetenschappelijk onderzoek, maar niet aan Erasmus+, dat ondertussen loopt van 2021 tot 2027. Zij hebben daar als alternatief het Turingprogramma. Dat is voorzien om op te starten vanaf september van dit jaar, met een budget van 100 miljoen pond.

Dat budget zou het mogelijk moeten maken om aan 35.000 studenten uit universiteiten, hogescholen en scholen de middelen te geven voor een studie of stage in landen over heel de wereld. Uit de informatie die ons bereikt is het duidelijk dat dat Turingprogramma, en dus die middelen, enkel bestemd is voor uitgaande studenten. Inkomende studenten zouden dan moeten worden gefinancierd door het land dat ze uitstuurt. Dan blijft ook nog het probleem van dat principe van wederkerigheid en de vrijstelling van inschrijvingsgeld die niet gegarandeerd zijn. Er is ons ook niets bekend over de mobiliteit van staf, van docenten. Daar wordt vooralsnog niet over gecommuniceerd.

Wij hebben vanuit Vlaanderen natuurlijk sowieso een aantal beurzenprogramma's waar derdelanders – het Verenigd Koninkrijk behoort nu tot die categorie – kunnen aan deelnemen. Het Verenigd Koninkrijk valt nu in principe bij de niet-programmalanden. Instellingen kunnen het systeem van niet-generieke beurzen gebruiken om mobiliteit naar het Verenigd Koninkrijk te organiseren.

De bestaande budgetten in dat programma zijn op dit ogenblik natuurlijk ontoereikend om de huidige mobiliteit naar het Verenigd Koninkrijk op te vangen. We weten al enige tijd, al enkele decennia, dat de inschrijvingsgelden aan de Britse en vooral Engelse universiteiten ongelooflijk zijn toegenomen. En die vormen ook een belangrijke vorm van inkomst voor de universiteiten in kwestie. Ze zullen daar dus mogelijk zelf met een probleem zitten.

Binnenkort gaat er een taskforce van start om een nieuwe internationaliseringsstrategie voor het Vlaams hoger onderwijs op te zetten, trouwens in nauwe samenwerking met de minister-president, bevoegd voor het buitenlands beleid. Het probleem van de gevolgen van de brexit en de samenwerking met het Verenigd Koninkrijk gaan we daarin alleszins meenemen. Meer kan ik u daar vooralsnog niet over zeggen, behalve de vrees dat het Verenigd Koninkrijk alleszins in dit specifieke geval toch ook in eigen voet dreigt te gaan schieten. Ze hebben in eerste instantie gewoon een evaluatie gemaakt van wat zij aan Erasmus+ uitgeven en wat ze terug binnenkrijgen. Ik denk dat men verschillende aspecten van die hele discussie niet in ogenschouw heeft genomen. Dus ik veronderstel wel dat de inzichten er na verloop van tijd mogelijk wat zullen rijpen en dat we aan de universiteiten in Engeland ook een objectieve bondgenoot mogen hebben.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): De strategie om voor de deal niet bilateraal te onderhandelen, is natuurlijk een goede strategie. Dat is zeker en vast begrijpelijk. Vanuit Vlaanderen moeten we straks dus betalen vanuit een apart fonds of een aparte beurs om studenten richting het Verenigd Koninkrijk te sturen. Zij hebben natuurlijk een duurder inschrijvingsgeld dan het onze, dus met hun 100.000 miljoen pond zullen ze meer studenten naar ons kunnen sturen dan wij naar hen. Dat is natuurlijk een vervelende zaak, maar goed. Het is goed dat u via de taskforce verder zult nadenken over een oplossing.

Ik begrijp dat u daar nog niet zo veel over kunt zeggen, maar ik probeer toch. Door corona is alles nu wat trager en later, en misschien is het niet nodig, maar zullen er toch tijdig signalen of maatregelen zijn voor het academiejaar 2021-2022 of richt men zich al onmiddellijk op het academiejaar daarna?

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Collega's, minister, ook mijn beste wensen voor het nieuwe jaar. Op kerstavond was er grote opluchting: het brexitakkoord was er. Het nieuws dat het Verenigd Koninkrijk volledig uit het Erasmus+-programma wenst te stappen, zorgde echter toch wel voor een domper op de kerstvreugde. Ik denk dat we het allemaal eens zijn over de enorme meerwaarde die het Erasmus+-programma heeft voor alle betrokken partijen. De twee kernprincipes waarop het programma is gebouwd, de wederkerigheid en de vrijstelling qua inschrijvingsgeld, zijn waardevolle voordelen. Voor studenten kon zo'n uitwisseling echt wel een verschil maken, in de vorm van persoonlijke en academische verrijking, en ook voor extra kansen op de arbeidsmarkt later. Zelf had ik in mijn studententijd een geweldige Erasmuservaring in het zuiden van Zweden, aan de universiteit van Lund, en ik wens zo veel mogelijk jongeren eenzelfde fantastische ervaring toe. De Vlaamse Regering is er nu klaar voor om het nieuwe en versterkte Erasmus+-programma voor de volgende periode 2021-2027 uit te rollen in Vlaanderen. Het is dan ook bijzonder jammer dat het Verenigd Koninkrijk, dat premier Johnson niet langer wenst deel te nemen aan het programma. Dat is eigenlijk dubbel jammer, want de academische samenwerking met de Britse universiteiten gaat veel breder dan enkel studentenuitwisselingen. Ze omvat ook stage-, staf- en docentenmobiliteit. Gelet op het feit dat Vlaanderen en het Verenigd Koninkrijk op al deze vlakken een zeer intensieve samenwerking

kennen, zou het dus bijzonder jammer zijn als de mobiliteit tussen de Britse en de Vlaamse academische wereld volledig zou stilvallen.

Minister, Johnson heeft nu laten weten een eigen wereldwijd uitwisselingsprogramma te willen ontwikkelen, het Turingprogramma. U hebt er zelf naar verwezen. U hebt zelf al een tipje van de sluier opgelicht. Ik hoorde daarbij toch wel een aantal jammerlijke zaken. Zo zou het programma enkel voor uitgaande studenten bestemd zijn. Inkomende studenten zullen dus moeten worden gefinancierd door het land dat hen uitstuurt. Kortom, ik denk dat dat Turingprogramma absoluut niet zal kunnen tippen aan de ontegensprekelijke voordelen van het Erasmus+-programma.

Ik ben in ieder geval tevreden dat de gevolgen van de brexit op de mobiliteit van Vlaanderen naar het Verenigd Koninkrijk nader zullen worden behandeld in de taskforce waarover u het had en die binnenkort van start zal gaan. Ik hoop dat dit qua mobiliteit zo veel mogelijk zal kunnen worden opgevangen.

Minister, tot slot: het is zo dat dit alles niet alleen Vlaanderen treft. Alle 27 Europese lidstaten zitten in hetzelfde schuitje wat dit dossier betreft. Daarom heb ik de volgende vraag aan u: welke afstemmingen en contacten hebben er reeds op Europees niveau plaatsgevonden of staan er op stapel met betrekking tot het Britse Turingprogramma?

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, dank u wel. Eerst en vooral ook op mijn beurt de beste wensen voor 2021.

Ik deel zeker en vast de bezorgdheden van de collega's hierover. Het zou bijzonder jammer zijn indien Vlaamse studenten niet meer gedurende enkele maanden zouden kunnen gaan studeren in Groot-Brittannië, of dat veel moeilijker zou worden omdat het onbetaalbaar blijkt op het vlak van inschrijvingsgeld, verblijfskosten enzovoort. Er moet alleszins worden vermeden dat studeren in Groot-Brittannië enkel nog kan voor studenten van gegoede afkomst. Vlaamse en Britse universiteiten hebben al laten weten dat ze willen blijven samenwerken. Bepaalde Britse universiteiten overwegen ondertussen een lager inschrijvingsgeld toe te kennen aan EU-studenten. Groot-Brittannië startte dit jaar inderdaad met een eigen uitwisselingsprogramma, het Turingprogramma, dat zich voornamelijk zal richten op studenten die het financieel moeilijker zullen hebben. De vraag is wat de rol zal zijn van onze universiteiten op dat vlak.

De Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) riep de Vlaamse Regering ook op om een bilateraal akkoord af te sluiten, of tot een beurs of tegemoetkoming. Niet alleen studenten in het hoger onderwijs maken hier deel van uit, maar ook leerlingen uit technische of beroepsrichtingen van het secundair onderwijs kunnen een buitenlandse stage doen, ook in het Verenigd Koninkrijk. Hoe zit het eigenlijk daarmee? Zal de taskforce zich daar ook mee bezighouden?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Collega's, ik hoop dat ik niet in herhaling val; ik had eventjes een telefoontje.

Ik wou gewoon nog eventjes in de verf zetten dat, los van het feit dat ik de brexit sowieso een 'very bad idea' vind, er nu inderdaad blijkt dat de jonge generatie in het VK, maar ook in Vlaanderen en de rest van Europa, daar nu de prijs voor zal moeten betalen. Ironisch genoeg is dat de Britse generatie die tegen de brexit heeft gestemd. Goed, gedane zaken nemen geen keer.

Er is inderdaad al aangekondigd dat er in Groot-Brittannië een eigen programma zou komen, dat zogenaamde Turingprogramma. Mevrouw Tavernier heeft er al op

gewezen dat dat inderdaad enkel zou gelden voor uitgaande studenten. Dat betekent in de feiten inderdaad dat gaan studeren in Groot-Brittannië voor veel Vlaamse studenten onbetaalbaar dreigt te worden. De inschrijvingsgelden voor Britse universiteiten lopen aanzienlijk op, terwijl ik vind dat het net het mooie was van het Erasmusprogramma dat het eigenlijk alle studenten, los van hun achtergrond, de kans gaf om een buitenlandse studie-ervaring op te doen, ook in het Verenigd Koninkrijk. Nu dreigt die droom voor veel studenten in rook op te gaan en wordt studeren in het VK heel specifiek een privilege voor een elite die het kan betalen. Vandaar mijn vraag. Ik heb die ook wel eens gesteld aan minister Crevits in de plenaire vergadering, maar toen was er nog geen duidelijkheid over de brexit, nu wel. Als er inderdaad geen nieuw programma komt waarbij er eventueel kortingen zouden worden gegeven voor Europese studenten aan Britse universiteiten, wordt er dan nagedacht over het opzetten van een soort beursprogramma vanuit Vlaanderen om studenten van Vlaamse universiteiten toch nog altijd de kans te geven om te gaan studeren aan een Britse universiteit?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil niet vooruitlopen op besprekingen. Het is natuurlijk betreurenswaardig dat dit zo'n beetje 'collateral damage' van de brexit is. Ik begrijp ook wel vanuit het oogpunt van het VK dat men niet wil toetreden tot Erasmus+, omdat men dan een flinke bijdrage zou moeten betalen. Pas op, dat gebeurt nu. Noorwegen, Liechtenstein en IJsland doen dat wel. Maar goed, die zitten in een andere positie in vergelijking met de Britse universiteiten. Er is de nettoflow: zij trekken veel meer aan dan ze over de grenzen sturen.

De instellingen uit het VK kunnen nog altijd blijven deelnemen aan bepaalde acties van het Erasmus+-programma, maar dan hebben ze het statuut van Rusland, van derde partners, zoals Rusland er een is. Die worden dan ook gefinancierd met andere financiële instrumenten van de EU dan die voor onderwijs en vorming, dus dat gaat dan ook over een ander budget.

Je moet altijd in een plas water de zon zien schijnen. We zijn nu in eerste instantie aangewezen op bilaterale onderhandelingen met de Britten, door het wegvallen van het EU-kader. We hebben ook rechtstreeks contact, nu al, met de ambassade van het Verenigd Koninkrijk. Trouwens, die contacten tussen de vertegenwoordiging van het Verenigd Koninkrijk in ons land en Vlaanderen zijn al enkele jaren eigenlijk zeer goed, en ik draai hier al een tijdje mee. Op dat vlak is er dus wel een goede connectie tussen Vlaanderen en de Britse ambassade. We hebben de eerste contacten gelegd. Turing zou nu in september starten. Erasmus+ zou ook starten in 2021, tot en met 2027. We zullen dus zien wat mogelijk is. Toch een positieve noot is dat er vrij goede contacten zijn. Ik denk dat ook onze onderwijsinstellingen niet bepaald slechte contacten hebben met de universitaire instellingen in Groot-Brittannië. Mogelijkerwijze kunnen we dat netwerk gebruiken om er toch minstens voor te zorgen dat we nog steeds Vlaamse studenten naar het Verenigd Koninkrijk zouden kunnen blijven sturen en vice versa.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Er zijn al veel zinvolle dingen gezegd, maar misschien nog dit: studeren in het VK is een enorme meerwaarde voor onze studenten, maar ons onderwijsaanbod is ook voor hen zeer kwaliteitsvol. Dat moeten we toch ook in de markt zetten naar hen toe. Ik ben blij dat er goede contacten zijn en ik heb er vertrouwen in dat u hun ons aanbod samen met onze minister-president zult aanprijzen, zodat we in het academiejaar 2021-2022 misschien ook Vlamingen naar Groot-Brittannië kunnen sturen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het tekort aan CLB-artsen – 1101 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Om tegemoet te komen aan het nijpende artsen-tekort in de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) werd de toegang tot het ambt heel recent verbreed. De bekwaamheidsbewijzen voor de artsen in een CLB werden immers gewijzigd. Wie over de beroepsbekwaamheid van arts beschikt, kan nu aangesteld worden onder het voldoende geacht bekwaamheidsbewijs. Voor een aanstelling onder het vereist bekwaamheidsbewijs (VE) blijft het bijkomende diploma, de master-na-masteropleiding (manama) in de jeugdgezondheidszorg, vereist. Een aanstelling onder andere bekwaamheidsbewijzen is dan weer niet meer mogelijk.

Ik hoor dat de mensen van de interuniversitaire manama in de jeugdgezondheidszorg alvast heel erg verwonderd waren over deze ingreep, enerzijds door de snelheid waarmee dit besluit tot stand gekomen is en anderzijds door het gebrek aan overleg met de sector. Ook in CLB-middens wordt deze maatregel met gemengde gevoelens onthaald. Als noodmaatregel in het kader van de coronacrisis kan het alvast als een directe maatregel gezien worden.

Maar er blijken nog heel wat andere hindernissen te zijn die ertoe bijdragen dat weinig artsen voor een job in een CLB kiezen. Ten eerste komt dit soort hulpverlening nauwelijks aan bod tijdens de artsenopleiding, waardoor de instroom beperkt is. De toekomst van het CLB, en dus van de CLB-artsen, is ook een tijdlang onduidelijk geweest. Wie ervoor kiest om CLB-arts te worden, verdient dus perspectief en een job waarin de specifieke competenties uit de jeugdgezondheidszorg kunnen worden ingezet. Gezien het aanzienlijke verschil in verloning van de CLB-arts en die van andere specialismen, moet daar zeker in geïnvesteerd worden.

Ten tweede bestaat er op het veld alvast geen twijfel over de grote meerwaarde van de bijkomende kwalificatie voor CLB-artsen. Ik verwijs daarvoor naar de brieven die u ontving van tal van jeugdartsen, de Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg (VWVJ) en de manama zelf. Die brief werd ook ondertekend door de rectoren van de vijf Vlaamse universiteiten. Bijkomend wordt het belang van de manama in de jeugdgezondheidszorg ook ondersteund door de Vlaamse Vereniging voor Kinderartsen, alsook de rectoren en decanen van de Vlaamse universiteiten.

In de open brief van de CLB-jeugdartsen wordt trouwens niet alleen de kwestie van het vereiste diploma aangesneden. De initiatiefnemers wijzen op de specialisatie die jeugdgezondheidszorg is en de nood aan een specifieke bevoegdheidscode die vlotte verwijzingen moet toelaten naar multidisciplinaire diagnostische centra en artsen-specialisten. Daarnaast duiden ze ook de noodzakelijke en unieke rol van de jeugdarts in het bredere gezondheidszorgsysteem.

Een beroepstitel van jeugdarts vereist een RIZIV-nummer (Rijkstinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering) en een bijkomende specialisatie. Op deze manier kan ook een CLB-arts een voorschrift maken voor bijvoorbeeld revalidatie of een eerstelijnspsycholoog. Dit dreigt nu in het gedrang te komen.

Voor sommige artsen-zijinstromers is de opleiding weliswaar een grote tijdsinvestering. Wat een oplossing zou zijn, is de mogelijkheid dat zowel basisartsen als zijinstromers aan de slag kunnen in het CLB en hun opleiding gedeeltelijk tijdens

werktijden zouden kunnen volgen, zo klinkt het. We kunnen deze redenering vergelijken met directies die ook na hun aanstelling opleiding volgen.

Hebt u er al zicht op of er naar aanleiding van de wijziging rond de bekwaamheidsbewijzen een significante stijging van het aantal CLB-artsen is gerealiseerd?

Overweegt u nog andere maatregelen om het nijpend tekort aan CLB-artsen aan te pakken? Zo ja, welke? Zo neen, waarom niet?

Hoe zult u de verdere professionalisering van het beroep jeugdarts realiseren, nu de stimulans tot het volgen van de opleiding wegvalt?

Wat zult u ondernemen ten aanzien van de bezorgdheden over het wegvallen van de bijkomende opleiding die de auteurs in hun brieven uiten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De wijziging die u aanhaalt, dateert van medio november 2020 en is dus heel recent. Ik kan moeilijk zeggen welke de significante evoluties ter zake zijn. We monitoren dit natuurlijk en kijken ook naar een bijhorende evaluatie van deze maatregel.

De aanpassing is er gekomen op uitdrukkelijke vraag van de werkgevers en is ingegeven door het nijpende artsenstekort in de CLB's. Het is mijn verdomde plicht om ervoor te zorgen dat de CLB's, die ondertussen nog extra taken hebben gekregen, hun dienstverlening kunnen garanderen. De CLB's zitten al een hele tijd te roepen om extra capaciteit, extra mensen, in een periode waarin ze natuurlijk een vijver bevissen die al overbevraagd is. Als we dan heel zware extra vereisten gaan opleggen, dan is het nogal evident dat je jezelf als werkgever niet bepaald concurrentieel op die markt begeeft.

Ik vind dat er los daarvan ook andere valide overwegingen zijn. De wijziging vereenvoudigt ten eerste de facto het systeem door te verwijzen naar de algemene regelgeving voor de arts. Het opleggen van een specifieke verplichte opleiding in de onderwijsregelgeving aan CLB-artsen – een verzwaring die het minder aantrekkelijk maakt – in combinatie met het kwalificeren van de gewone arts onder een apart bekwaamheidsbewijs, was in de feiten een aparte reglementering van een gezondheidsberoep. Daarmee begaf Onderwijs zich op het terrein van Volksgezondheid en op het terrein van de gereguleerde gezondheidsberoepen.

Twee, voor een aanstelling onder een vereist bekwaamheidsbewijs wordt nog steeds het bijkomende diploma geëist, de manama in de jeugdgezondheidszorg. Voor een aanstelling onder een voldoende geacht bekwaamheidsbewijs volstaan vanaf nu de basisvoorwaarden voor de arts. Een aanstelling onder het aparte bekwaamheidsbewijs, die 'andere', is met de nieuwe regelgeving overbodig geworden.

Drie, de salarisschalen voor een aanstelling onder een vereist of een voldoende geacht bekwaamheidsbewijs zijn gelijk en het is mogelijk om met beide bekwaamheidsbewijzen vastbenoemd te worden, als er een vacant ambt is tenminste. Voor de wijziging werden artsen die over een ander bekwaamheidsbewijs beschikten, minder verlonen, waardoor zij vaak richting de uitgang werden geleid. Ze verlieten het CLB of namen de job niet op.

We geven met deze hervorming ruimte en vertrouwen aan de centrubesturen om de kwaliteit van hun dienstverlening te bewaken. Het zijn immers nog steeds de centrubesturen die de artsen werven en instaan voor het professionaliseringsbeleid. Dit neemt niet weg dat er een ruime expertise aanwezig is in het bestaande universitaire manama-aanbod jeugdgezondheidszorg, waar zeker de mogelijkheden tot

samenwerking moeten worden bekeken. Centrubesturen die dat wensen, kunnen er dus nog altijd voor kiezen om enkel artsen die over een vereist bekwaamheidsbewijs beschikken, aan te stellen. Ze hebben de keuze. Als dat echt noodzakelijk is voor een goede uitoefening van de functie, dan ga ik ervan uit dat verantwoordelijke besturen dat ook doen, en in het andere geval niet. We willen tijdens deze legislatuur maximaal inzetten op aanstellingen onder een vereist bekwaamheidsbewijs.

Er wordt niet getwijfeld aan de kwaliteit van het bestaande manama-aanbod jeugdgezondheidszorg. Dat spreekt voor zich. De manama is blijven bestaan onder de categorie 'vereist bekwaamheidsbewijs'. Maar we laten nu wel de vrije markt spelen: de centrubesturen zullen, als ze de keuze hebben, kunnen kiezen voor artsen die onder een VE aangesteld kunnen worden, met andere woorden de arts die de manama heeft, maar ze hebben ook de mogelijkheid om anderen, die dat bekwaamheidsbewijs niet hebben, aan te werven.

Zo kan de dienstverlening van de CLB's, die vandaag zeer goed werk leveren, gegarandeerd worden. We steunen op de CLB's in het kader van ons contactonderzoek, we steunen op de CLB's in het kader van de verruiming van de sneltesten, we steunen ook nog eens op de CLB's voor de bestaande klassieke taken op het vlak van vaccinatie en andere. We vragen dus veel en mogelijk wacht er zelfs nog een rol op het vlak van de COVID-19-vaccinatie. Ik wil er ook voor zorgen – dat is mijn verantwoordelijkheid in eerste instantie – dat onze diensten bevolkt blijven en dat ze de dienstverlening kunnen blijven verstrekken.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel voor uw antwoord. Ik zou nog een aantal zaken willen inbrengen. Dat preventie cruciaal is, dat is iets wat zeker is, waar niemand aan twijfelt. Zeker in deze coronatijden zegt iedereen duidelijk dat we daarvoor alle inspanningen moeten doen, denk ik. Het probleem is natuurlijk dat de preventieve gezondheidszorg niet zomaar een gemeengoed is bij artsen. Blijkbaar komt dat niet zo specifiek aan bod in de artsenopleiding en is de vrees dat men vooral de curatieve bril zal opzetten, minder de preventieve bril.

Ik vernam ook dat over deze beslissing geen overleg heeft plaatsgevonden, ook niet met de minister die bevoegd is voor de volksgezondheid. Als je de wetgeving erop naleest, moet die minister nog altijd voor een groot deel betrokken zijn bij de inhoudelijke invulling van de opdracht van de CLB's inzake preventieve gezondheidszorg, namelijk inzake het vaccineren, inzake de profylactische maatregelen en inzake de systematische contactmomenten, waarbij men probeert fysieke en psychosociale problemen vroeg te detecteren. Er was evenmin overleg met de manama, die blijkbaar ook een brief geschreven heeft en aangeeft dat er daarover totaal geen reactie gekomen is. Mijn vraag is of u nog bereid bent om met die mensen in overleg te gaan en na te denken over hoe we eventueel ook de mensen die aangesteld zijn, kunnen vormen. We moeten er alles aan doen om wie als arts in een CLB aan het werk is, toch die minimale opleiding, een basisleertraject te geven, zoals bijvoorbeeld de artsen die tewerkgesteld zijn in een consultatiebureau van Kind en Gezin ook een basisopleiding hebben en ook verplicht een aantal cursussen moeten volgen om zeker mee te zijn in het verhaal van de preventieve gezondheidszorg voor kinderen.

Minister, het is belangrijk om toch te wijzen op het feit dat er artsen zijn die heel specifiek kiezen voor CLB's, maar dat het aan de andere kant binnen de opleiding heel weinig aan bod komt. Onbekend is onbemind. We kunnen er nu niet omheen: het financiële luik in dezen is zeer belangrijk. Ik denk dat we er alles aan moeten doen om onze CLB's te ondersteunen en om de juiste mensen op de juiste plaats te krijgen. Maar mijn belangrijkste vraag is of u in overleg gaat met de minister van Volksgezondheid en zeker ook met de manama die de opleiding verstrekt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik ben wel gevoelig voor de vraag, maar niet minder dan twee dagen geleden hebben we in de commissie Welzijn eigenlijk een gelijkaardig debat gehad over wachtlijsten voor de toekenning van de sociale toelage bij het Groeipakket. Ook daar was de analyse, maar dan langs de kant van Welzijn, dat we gewoon te weinig artsen vinden, artsen in loondienst. En ook dit is een arts in loondienst. Die zijn er te weinig.

Dan kunnen we, collega's, terecht de vraag stellen over allerlei bijzondere opleidingen en dergelijke meer, maar de basis is: een arts hebben. Als we die niet hebben, draaien er heel wat zaken in de soep. Dat geldt ook binnen het domein Welzijn. Bijgevolg vinden wij het in elk geval positief, minister, dat u toch probeert om zo veel mogelijk aanstellingen te realiseren van artsen in die CLB's, want anders komt die werking ook in gevaar.

Ten tweede – en dat is hier nog niet gezegd – proberen we ook om dat contingent artsen zelf in de hand te houden met de beslissing die we in het Vlaams regeerakkoord genomen hebben en die minister Weyts ook verder heeft uitgerold in het kader van die contingenten, los van die federale berekeningen. Dat wil zeggen dat we het tekort dat we over de jaren hebben opgebouwd, sneller inlopen dan de voorziene jaren. Ik vind het ook goed dat dit besluit van de Vlaamse Regering (BVR) genomen is, uiteraard in de schoot van de Vlaamse Regering, omdat alle ministers, en in het bijzonder minister Beke afgelopen dinsdag ook aangaf dat hij aan het kijken is om artsen in loondienst maximaal in de diensten binnen Welzijn aan boord te heffen. Ik denk dat we op die twee sporen zullen moeten voortgaan. Alvast bedankt om dat verder op te volgen, minister.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik snap dit natuurlijk wel, alsook de rol van botsende belangen. Ik begrijp dat de opleidingsverstrekkers en onderwijsinstellingen in dezen zeggen dat ze in het belang van de opleiding denken; anderen willen dat nieuwe collega's aan dezelfde vereisten beantwoorden als zichzelf op het moment van hun aanwerving. Dat begrijp ik allemaal, maar ondertussen moet ik er in de coronacrisis wel voor zorgen dat de CLB-dienstverlening gegarandeerd wordt.

We hebben daar snel in geschakeld om net tegemoet te kunnen komen aan de vraag die in deze commissie bij herhaling gesteld is, aan de vraag om ervoor te zorgen dat de CLB's kunnen rekenen op extra capaciteit. We hebben in die middelen voorzien. Maar je bent er vet mee als je die middelen uiteindelijk toekent aan de CLB's en zij zeggen dat ze medische taken toch niet ingevuld krijgen en dat ze met de middelen die we geven, toch niet aan de slag kunnen. We hebben daar inderdaad snel geschakeld om wat tegemoet te komen aan de vereisten op het terrein. Wij zitten in een coronacrisis en in een crisis kan ik tot mijn spijt niet altijd met eenieder overleggen.

Wat Volksgezondheid betreft, zou ik niet weten of dat een vormvereiste is dat wij met de federale overheid ter zake zouden moeten overleggen om te bepalen aan welke vereisten het CLB-personeel dient te voldoen. Dat is mij niet bekend, die wettelijke vereiste; ik denk niet dat die er is. In een andere omstandigheid zouden we dat allemaal welwillend opnemen, maar in dezen moesten we echt wel snel schakelen, omdat er ook een zeer grote vraag is. Er zijn nog altijd mogelijkheden en ik zal ervoor zorgen dat we eenieder die de neus aan het venster heeft gestoken, ook horen. Maar de eerste stap is nu zien of we het contingent artsen kunnen laten toenemen om de CLB-werking te garanderen. Dat is mijn eerste bezorgdheid, namelijk ervoor zorgen dat we in de coronacrisis die CLB's, die momenteel efficiënt werken, kunnen laten werken en hun ding laten doen. Dat is eerlijk gezegd mijn eerste prioriteit. Het spijt mij dat we daarvoor heel snel hebben moeten schakelen

en dat men daar gevoelig op reageert, maar ik heb mijn verantwoordelijkheid in dezen genomen. Overleg kan ik nog altijd laten plaatsvinden, maar de eerste besogne was het garanderen van de dienstverlening van de CLB's.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u voor uw antwoorden. Als u mijn vraag nog even opnieuw zou lezen of beluisteren, zult u horen dat ik ook aangegeven heb dat in deze coronacrisis het alvast als een directe maatregel gezien kan worden. Mijn punt is waarom we dat dan niet als een coronadecreet meegenomen hebben om in deze crisistijden echt wel snel te kunnen handelen. Ik steun u daar volledig in, dat we alle hens aan dek moeten realiseren, ook in de CLB's, die er ongelooflijk veel taken bij krijgen.

We moeten ervoor zorgen dat het preventieve luik zeker gerealiseerd kan blijven. Op dat vlak zitten we op dezelfde lijn. Mijn punt is gewoon dat dit nu definitief doorgevoerd werd, terwijl we hierover in deze coronacrisis misschien eerst eens even hadden moeten nadenken, vooraleer een coronadecreet op te maken.

Minister, als u het decreet op de leerlingenbegeleiding zou bekijken, meer bepaald artikel 32 van het BVR, ziet u dat de Vlaamse minister van Volksgezondheid wordt belast met de uitvoering hiervan. Ik verwijs naar dat artikel om overleg te plegen met uw collega. Ik hoop dus dat u alsnog in overleg gaat met de betrokkenen, zodat we op dezelfde lijn zitten en te allen tijde handelen vanuit dezelfde bekommernis over de preventieve zorg voor onze leerlingen, tijdens maar zeker ook na deze coronatijden. Dat is van het allerhoogste belang.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van de onderzoekscommissie naar de eindtermen in de faciliteitenscholen in de Vlaamse Rand – 1125 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, half september beloofde u dat u een onderzoek zou instellen naar de eindtermen die gehanteerd worden in de tien Franstalige basisscholen in de faciliteitengemeenten van de Vlaamse Rand. Die worden gefinancierd door de Vlaamse overheid, maar hanteren Franstalige eindtermen en worden dus gecontroleerd door de Franstalige onderwijsinspectie. De Vlaamse inspectie mag er van het Grondwettelijk Hof helaas niet binnenstappen om het niveau van het Nederlands te controleren. De voorbije jaren werd de uitzondering om af te wijken van de Vlaamse eindtermen telkens gewoon toegestaan door de Vlaamse Regering. Nu moest echter een onafhankelijke commissie nagaan of de gebruikte eindtermen gelijkwaardig zijn aan de Vlaamse. Minister, u verklaarde toen stellig: "Dit zijn scholen in Vlaanderen, die een beroep doen op Vlaams belastinggeld. Dan wil ik ook garanties op een Vlaamse onderwijskwaliteit". Dat lijkt me niet onlogisch.

Uit de correspondentie tussen de faciliteitengemeenten en de administratie blijkt nu echter dat er een hoorzitting heeft plaatsgevonden op 4 december, waar de Franstalige scholen hun aanvraag moesten staven en onder andere moesten antwoorden op de vraag hoe ze ervoor zouden zorgen dat hun leerlingen probleemloos konden doorstromen naar het Nederlandstalig onderwijs.

Uit het verslag van die zitting blijkt evenwel dat er geen harde garanties op kwalitatieve kennis van het Nederlands worden gegeven. De Vlaamse commissieleden vonden dat men minstens het niveau A2 zou moeten halen, maar de Franse Gemeenschap legt slechts A1 op voor vreemde talen. Het antwoord was ontnuchterend: "elke school vult dat pakket naar eigen goeddunken in". De enige kwaliteitsvoorwaarde inzake het Nederlands was dat er wel specifieke taalvereisten golden waaraan de leerkrachten Nederlands moeten voldoen. Uiteindelijk bleef het allemaal bij suggesties zoals "de ambitie om de leerlingen te vormen in functie van tweetaligheid beter in de verf zetten", "de betrachting om van een conflictsituatie naar een dialoog te komen", "er wordt gedacht aan een intentieverklaring" en "er wordt gesuggereerd dat de schoolbesturen in onderling overleg kunnen treden over de wijze waarop het Franstalige onderwijs in de Vlaamse Rand nog beter kan worden afgestemd op de specifieke context waarin het zich situeert." Allemaal holle retoriek.

Desondanks was dit voor de regering blijkbaar toch voldoende, aangezien zij op de ministerraad van 18 december besloot om de ingediende aanvragen tot afwijking van de Vlaamse eindtermen opnieuw goed te keuren. De argumentatie was de volgende: "Na advies van de onderwijsinspectie en advies van een commissie van deskundigen neemt de Vlaamse Regering akte van het engagement van de aanvragers over de versterking van het Nederlands taalonderwijs en beslist, gezien de specifieke context van de faciliteitscholen, om de ingediende aanvragen goed te keuren."

Graag had ik dan ook een antwoord gekregen op de volgende vragen, minister.

Op basis van welke concrete elementen uit die hoorzitting met de deskundigen uit de commissie en de Franstalige inrichtende machten concludeert u dat er effectief een versterking van het Nederlands taalonderwijs zal komen in deze scholen? Want voor zover wij uit dit verslag kunnen opmaken, zitten hier geen echte garanties of engagementen in vervat.

Hoe evalueert u de toch wel duidelijke discrepantie tussen uw voornemen om deze Franstalige scholen in de pas te doen lopen en de uiteindelijke beslissing van de regering om, gewoon net zoals voorheen het geval was, toch hun eindtermen als evenwaardig te erkennen?

Zit het werk van deze commissie van deskundigen er nu op of blijft ze in de toekomst actief? Met andere woorden, was dit een eenmalige oefening of zal er in de toekomst opnieuw zo'n controlerende commissie te pas komen bij de toekenning van de afwijking?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk dat ik hier eerder al op geantwoord heb, mijnheer Laeremans, maar ik ga er nogmaals op in.

Is dit een prima oplossing? Verre van, het blijven natuurlijk Franstalige scholen in Vlaamse gemeenten, betaald met Vlaams geld. Waarom? Niet omdat dit het onderwijs of de ontwikkeling van die kinderen ten goede komt, wel omdat dit in bijzondere en andere wetten gegoten is. 'That's it'.

Ik wilde deze situatie ook niet blauwblauw laten. In het verleden hebben we dit altijd gedoogd. Ik wilde een poging ondernemen om komaf te maken met deze praktijk. Daarom heb ik beslist om deze scholen niet langer simpelweg te gedogen, maar ze de normale procedure te laten volgen die nodig is om een afwijking te kunnen krijgen van de Vlaamse eindtermen. Ik heb daarvoor een onafhankelijke commissie aangeduid, extern juridisch advies ingewonnen en heb er ook de onderwijsinspectie bij betrokken. Die onafhankelijke commissie van experts bestaat uit

experten inzake institutioneel recht, die wel weten hoe ze aan de slag moeten gaan met de grondwet, met bijzondere wetten en met wetten als de Classificatiewet. Daarin zetelt een ruim gezelschap, met mensen als Matthias Storme en Danny Pieters. Tot mijn spijt stellen ze echter vast dat er juridisch slechts één mogelijkheid is, in het kader van de huidige bijzondere wetten, namelijk het aanvaarden van de afwijking van die eindtermen. Maar dat is natuurlijk het juridische luik.

Wat mij natuurlijk vooral bekommert, als kind uit de Vlaamse Rand en als bewoner van een gemeente met buurgemeenten als de faciliteitengemeenten Drogenbos, Sint-Genesius-Rode en Linkebeek, waar zulke faciliteitenscholen bestaan, is dat die kinderen degelijk onderwijs krijgen, dat hen voorbereidt op integratie in de gemeente waarin ze wonen, namelijk een Vlaamse gemeente. Ze moeten dus ook minstens degelijk taalonderricht Nederlands krijgen.

Op dat vlak hebben we wel wat stappen vooruit gezet. Ik herhaal dat we in een plas water de zon moeten zien schijnen. Ons engagement is om het Nederlandstalig onderwijs in die scholen te versterken, met twee doelen. Ten eerste moeten we het taalonderricht Nederlands versterken. Ten tweede moeten we de overeenstemming met de Vlaamse eindtermen versterken. Zo kunnen de kinderen uit die scholen ook gemakkelijker doorstromen naar het Nederlandstalig secundair onderwijs. Voor alle duidelijkheid: het gaat hier enkel over het lager onderwijs.

Daarnaast verwacht ik van de Franse Gemeenschap natuurlijk ook inspectieverslagen die duidelijk weergeven of en hoe men dat versterkt taalonderricht Nederlands in de praktijk brengt. We moeten het engagement dat in dat kader genomen wordt, dus kunnen controleren.

Dan kan je je afvragen: wat is het alternatief? Dat heb ik natuurlijk overwogen, namelijk de aanvragen niet goedkeuren. Dan weet je dat je die scholen in chaos stort. Los daarvan, is het voornaamste het belang van de kinderen. Politiek en juridisch weet je dan natuurlijk dat je onmiddellijk een procedure voor de Raad van State en/of het Grondwettelijk Hof zult krijgen. Op grond van de analyse die de experts en het advocatenkantoor gemaakt hebben, kijk je dan aan tegen een zekere nederlaag. Dan verlies je op vlak van het pedagogisch belang van de betrokken kinderen en je lijdt ook een politieke nederlaag, want ongetwijfeld zal dat als een grote trofee naar voren worden geschoven. Gelet op die twee elementen hebben we besloten deze piste te volgen, waarmee we tenminste op het terrein in die betrokken gemeenten enige verbetering zouden kunnen realiseren voor het Nederlandstalige karakter van de betrokken gemeenten en van de opleidingen die vandaag gegeven worden in die betrokken scholen.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw antwoord.

U geeft in het begin zelf al aan dat dit geen prima oplossing is en dat we vastzitten in het juridische voor de faciliteitengemeenten en dat weet ik ook wel. Men had die faciliteiten beter nooit toegekend. U ziet in die plas water nog de zon schijnen. Ik vind het eerder een modderpoel. Dat ze iets gaan doen aan hun beloftes en dat ze het taalonderwijs een beetje gaan opkrikken, ik geloof daar dus niets van. Wij hebben geen enkel instrument om het niveau van het Nederlands van de uitstromers van het zesde studiejaar te controleren. We mogen dat niet schriftelijk nagaan en we mogen dat niet mondeling nagaan. We mogen dat alleen blijven betalen: 13 miljoen euro per jaar. Stel u voor dat we met een dergelijke situatie zaten voor onze onderwijsinspectie: een school die zegt dat het bij haar in orde is, dat alles goed is en dat je dat maar moet geloven. Geen enkele inspectie zou haar fiat kunnen geven. Het is toch echt oneerlijk dat de andere Vlaamse scholen wel allemaal in orde moeten zijn in ruil voor de centen die ze krijgen, terwijl dat hier niet het geval is.

We hebben bovendien niet alleen geen controle op het niveau, we hebben ook geen controle op de instroom van de leerlingen. Er zijn verschillende elementen die aangeven dat ook niet-Franstalige leerlingen, namelijk Russen, Canadezen, mensen van over heel de wereld die in die faciliteitengemeenten wonen, toch schoollopen in die faciliteitenscholen, terwijl ze thuis geen Frans spreken. Dat is al wettelijk niet in orde. We zien ook aan de cijfers die u gaf van welke leerling in de Rand waar les volgt, dat er toch tientallen leerlingen uit Grimbergen, Vilvoorde enzovoort naar een Franstalige faciliteitenschool gaan, wat totaal onwettelijk is. Als mijn collega Barbara Pas zich daar in het federaal parlement vragen over stelt, dan zegt de minister: 'Het is allemaal in orde, het is allemaal wettelijk.' Ook dat mogen wij niet controleren.

Minister, ik snap dat u een poging gedaan hebt en dat is op zich verdienstelijk, maar ik vrees dat daar niets van in huis zal komen. U hebt mij ook niet geantwoord of dat nu eenmalig is dan wel of die commissie van deskundigen ook volgend schooljaar dezelfde oefening zal doen en in een gesprek zal horen of er iets van gekomen is. Dan zullen we ze weer op hun woord moeten geloven, vrees ik.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik stel vast dat u maximaal doet wat er mogelijk is binnen de huidige bijzondere wetten. Die zijn dermate bijzonder dat we ons inderdaad vragen stellen bij wat erin staat. U hebt geprobeerd om daar invulling aan te geven.

Ik denk dat u de eerste bent die al die zaken opvraagt en binnen de lijnen de puntjes op de i zet. En als we die lijnen willen verzetten, zullen we daarvoor ook op andere niveaus zaken voor herziening vatbaar moeten verklaren. We kunnen er hier om rouwen dat we dat niet kunnen, maar het zij zo. Minister, ik zou u in elk geval willen vragen dat u, waar alles in uw mogelijkheden ligt om wel nog controle en minstens verantwoording te vragen, dat ook blijft toepassen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Collega Laeremans, we zijn het eens over de analyse, alleen ontbreekt het ons een beetje aan oplossingen. Ik heb een mogelijk pad tot een oplossing, en ik vond dat minstens de poging waard om dat te verkennen. Om het met de gevleugelde woorden te zeggen in de taal die men in hoofde van mijn gesprekspartners beter zal begrijpen: 'point n'est besoin d'espérer pour entreprendre'. Dat adagium heb ik gevolgd. En uiteindelijk moet ik wel vaststellen dat we op het terrein hopelijk wel wat stappen vooruit zetten. Je kunt daar smalend over doen, terecht, dat dat muizenstapjes zijn. Maar ik heb nog nooit anders geweten dan dat we de afgelopen jaren op het vlak van faciliteitengemeenten enkel stappen achteruit hebben gezet. Dit zijn dan misschien muizenstapjes, maar het zijn wel stappen vooruit.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Goed, minister, u bent nog altijd optimistisch, en ik hoop maar dat het iets zal uithalen. Maar ik blijf erbij dat de oorspronkelijke bedoeling van de faciliteitenscholen erin bestond om leerlingen de kans te geven om zich aan te passen. Maar in de praktijk zien we toch dat dat gewoon verfransingsmachines zijn. Want nagenoeg al die leerlingen waar wij dus geld voor geven, gaan nadien verder studeren in het Franstalig middelbaar onderwijs.

Vermits het juridisch vastzit en we daar in het federaal parlement geen oplossing voor vinden, denken we dat de enige oplossing die nog overblijft erin bestaat dat wij als Vlaamse overheid stoppen met die scholen te financieren, te beginnen met het eerste studiejaar vanaf september. En dat wil dan niet zeggen dat er geen geld

meer is om die leerlingen school te laten lopen. Die kunnen perfect school lopen in de Vlaamse scholen, in die faciliteitengemeenten. De vrijgekomen middelen kunnen daar gewoon voor worden ingezet. En dat men dat niet in één keer doet, dat begrijp ik ook wel. Men zou zich daar moeten op voorbereiden.

Maar ik verwijs nog altijd naar het voorbeeld van Komen, waar men dertig jaar geleden terecht, volgens de wetgeving, een Vlaamse school heeft opgericht, en waar de Franstaligen sindsdien weigeren om die te betalen, hoewel ze dat zouden moeten doen. Wel, wij zouden perfect hetzelfde kunnen doen. We zeggen: we betalen niet meer voor die verfransing, we willen gewoon zorgen dat die leerlingen in het Nederlandstalig onderwijs terechtkunnen. En ze zullen daar ook wel Frans krijgen om later naar het middelbaar onderwijs door te stromen. Dat is een radicalere oplossing die wel in onze bevoegdheid ligt. En wij zouden die nemen. Maar het is natuurlijk aan jullie om daar eens over na te danken. Bedankt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.